

شرایط عمومی پیمان

فصل اول تعاریف و مفاهیم

ماده ۱. پیمان

پیمان مجموعه اسناد و مدارکي است که در ماده ۲ موافقت نامه پیمان درج شده است .

ماده ۲. موافقت نامه

موافقت نامه سندی است که مشخصات اصلی پیمان ، مانند مشخصات دو طرف ، موضوع ، مبلغ و مدت پیمان در آن بیان شده است .

ماده ۳. شرایط عمومی

شرایط عمومی ، مفاد همین متن است که شرایط عمومی حاکم بر پیمان را تعیین میکند .

ماده ۴. شرایط خصوصی

شرایط خصوصی، شرایط خاصی است که به منظور تکمیل شرایط عمومی ، برای این پیمان ، با توجه به وضعیت و ماهیت آن ، تنظیم شده است . موارد درج شده در شرایط خصوصی ، هیچ گاه نمی تواند مواد شرایط عمومی را نقض کند .

ماده ۵. برنامه زمانی اجرای کار

الف) برنامه زمانی کلی : برنامه ای است که در آن، زمانبندی کلی کار های مورد پیمان بر حسب ماه ، منعکس گشته و در اسناد و مدارک پیمان درج شده است .

ب) برنامه زمانی تفصیلی : برنامه ای است که زمان بندی فعالیت های مختلف کار های موضوع پیمان ، به تفصیل و در چارچوب برنامه زمانی کلی ، در آن آمده است .

ماده ۶. کارفرما

کارفرما ، شخص حقوقی است که يك سوي امضاء کننده پیمان است و عملیات موضوع پیمان را بر اساس اسناد و مدارک پیمان ، به پیمانکار واگذار کرده است . نمایندگان و جانشین های قانونی کارفرما ، در حکم کارفرما می باشد .

ماده ۷. پیمانکار

پیمانکار ، شخص حقیقی یا حقوقی است که سوي دیگر امضاء کننده پیمان است و اجرای موضوع پیمان را بر اساس اسناد و مدارک پیمان ، به عهده گرفته است . نمایندگان و جانشین های قانونی پیمانکار ، در حکم پیمانکار می باشد .

ماده ۸. مدیر طرح

مدیر طرح ، شخص حقوقی است که به منظور مدیریت اجرای کار ، در چارچوب اختیارات تعیین شده در اسناد و مدارک پیمان ، از سوي کارفرما به پیمانکار معرفی می شود .

ماده ۹. مهندس مشاور ، مهندس ناظر

الف) مهندس مشاور ، شخص حقیقی یا حقوقی است که برای نظارت بر اجرای کار ، در چارچوب اختیارات تعیین شده در اسناد و مدارك پیمان ، از سوی کارفرما به پیمانکار معرفی می شود .

ب) مهندس ناظر ، نماینده مقیم مهندس مشاور در کارگاه است و در چارچوب اختیارات تعیین شده در اسناد و مدارك پیمان به پیمانکار معرفی میشود .

ماده ۱۰. رئیس کارگاه

رئیس کارگاه، شخص حقیقی دارای تخصص و تجربه لازم است که پیمانکار ، او را به مهندس مشاور معرفی می کند تا اجرای موضوع پیمان در کارگاه را سرپرستی کند .

ماده ۱۱. پیمانکار جزء

پیمانکار جزء، شخص حقیقی یا حقوقی است که تخصص در کار های اجرایی دارد و پیمانکار برای اجرای بخشی از عملیات موضوع پیمان ، با او قرارداد می بندد.

ماده ۱۲. کار ، کارگاه ، تجهیز ، و برچیدن کارگاه

الف) کار ، عبارت است از مجموعه عملیات ، خدمات یا اقدامات مورد نیاز ، برای آغاز کردن ، انجام و پایان دادن عملیات موضوع پیمان است و شامل کارهای دائمی است که باقی خواهد ماند و به عنوان موضوع پیمان تحویل کارفرما می گردد ، و کار های موقتی است که به منظور اجرا و نگه داری موضوع پیمان انجام می شود .

ب) کارگاه ، محل یا محل هایی است که عملیات موضوع پیمان در آن اجرا می شود یا به منظور اجرای پیمان ، با اجازه ی کارفرما از آن استفاده می کنند . کارگاهها یا کارخانه های تولیدی خارج از محلها و زمین های تحویلی کارفرما ، که به منظور ساخت تجهیزات یا قطعاتی که در کار نصب خواهد شد مورد استفاده قرار می گیرد

ج) تجهیز کارگاه ، عبارت از عملیات ، اقدام ها و تدارکاتی است که بادی به صورت موقت برای دوره اجرا انجام شود ، تا آغاز کردن و انجام دادن عملیات موضوع پیمان ، طبق اسناد و مدارك پیمان ، میسر شود .

د) برچیدن کارگاه ، عبارت است از جمع آوری مصالح ، تجهیزات ، تاسیسات و ساختمان های موقت ، خارج کردن مواد زاید ، مصالح ، تجهیزات ، ماشین آلات و دیگر تدارکات پیمانکار از کارگاه و تسطیح و تمیز کردن محل های تحویلی کارفرما می باشد .

ماده ۱۳. مصالح ، تجهیزات ، مصالح و تجهیزات پای کار ، ماشین آلات و ابزار ، تاسیسات و ساختمان های موقت ، وسایل

الف) مصالح، عبارت است از مواد ، اجناس و کالاهایی که در عملیات موضوع پیمان مصرف یا نصب شده و در کار باقی می ماند .

ب) تجهیزات، عبارت از دستگاهها و ماشین آلاتی است که در عملیات موضوع پیمان و در کار باقی می ماند .

ج) مصالح و تجهیزات پای کار، عبارت از مصالح و تجهیزاتی که پیمانکار ، با توجه به اسناد و مدارک پیمان برای اجرای موضوع پیمان ، تهیه کرده و در محلی یا محلهایی از کارگاه که در طرح جانمایی تجهیز کارگاه به عنوان انبار کارگاه یا محل انباشت مصالح تعیین گردیده است ، نگه داری و حفاظت می کند . مصالح و تجهیزات موجود در محل مصرف یا نصب نیز مصالح و تجهیزات پای کار نامیده می شود .

تبصره - قطعات پیش ساخته و تجهیزاتی که در اجرای موضوع پیمان ، با اجازه ی کارفرما و زیر نظر مهندسين مشاور ، در کارگاه ها و یا در کارخانه های تولیدی خارج از کارگاه ساخته شود نیز در حکم مصالح و تجهیزات پای کار به شمار می رود .

د) ماشین آلات و ابزار ، عبارت از دستگاه ها ، تجهیزات ، ماشین آلات و به طور کلی ، ابزار های اجرای کار است که به منظور اجرای موضوع پیمان به صورت موقت به کار گرفته می شود . ماشین آلات و ابزار را ممکن است ماشین آلات نیز به نامند .

ه) تاسیسات و ساختمان های موقت ، عبارت از انواع ساختمان ها ، محوطه سازیها ، انبارها ، تاسیسات آب ، برق ، سوخت و مخابرات ، شالوده دستگاه ها ، و به طور کلی ، تمام تاسیسات و بناهایی است که به صورت موقت ، برای دوره اجرا تامین شده و جزء کار های تجهیز کارگاه به شمار می رود .

و) وسایل ، عبارت از اثاثیه اداری ، مسکونی آشپزخانه و دیگر لوازم مورد نیازی است که برای دوره اجرا تامین شده و جزو تجهیز کارگاه منظور می شود .

ماده ۱۴- برآورد هزینه اجرای کار ، مبلغ پیمان ، مبلغ اولیه پیمان ، مبلغ نهایی پیمان ، ضریب پیمان ، نرخ پیمان ، مدت پیمان ، مدت اولیه پیمان ، متوسط کارکرد فرضی ماهانه

الف) برآورد هزینه اجرای کار، مبلغی است که به عنوان هزینه اجرای موضوع پیمان ، به وسیله کارفرما محاسبه و اعلام شده است .

ب) مبلغ پیمان ، مبلغ درج شده در ماده ۳ موافقت نامه یا احتساب مبلغ ناشی از تغییر مقادیر کار قیمت جدید است . مبلغ پیمان هنگام مبادله پیمان ، همان مبلغ درج شده در ماده ۳ موافقت نامه است که مبلغ اولیه پیمان نامیده می شود .

ج)مبلغ نهایی پیمان ، مبلغ درج شده در ماده ۳ موافقت نامه و تغییرات احتمالی است که بر اساس اسناد و مدارک پیمان ، در آن ایجاد شده می شود .

د) ضریب پیمان ، حاصل تقسیم مبلغ اولیه پیمان به مبلغ برآورد هزینه اجرای کار است .

ه) نرخ پیمان ، در مورد هر يك از اقلام کار عبارت است از بهای واحد آن قلم در فهرست بهای منضم به پیمان با اعلام ضریب پیمان و ضریب های پیش بینی شده در فهرست بها و مقادیر کار است .

در پیمان‌هایی که مشمول تعدیل آحاد بهاء هستند ، نرخ پیمان ، نرخ محاسبه شده به روش پیشگفته ، پس از اعمال تعدیل آحاد بها می باشد .

(و) متوسط کارکرد فرضی ماهانه ، عبارت است از حاصل تقسیم مبلغ اولیه پیمان به مدت اولیه پیمان است .

(ز) ، مدت پیمان یا مدت اجرای پیمان ، مدت درج شده در بند ماده ۴ موافقت نامه و تغییرات احتمالی است که بر اساس ماده ۳۰ در آن ایجاد می شود . مدت پیمان هنگام مبادله پیمان ، همان مدت درج شده در ماده ۴ موافقت نامه است که مدت اولیه پیمان نامیده می شود .

ماده ۱۵. روز ، ماه ، تاریخ ها ، مفرد و جمع ، عنوان ها

(الف) روز و ماه روز و ماه تقویمی و شمسی است .

(ب) تاریخ طبق تقویم رسمی کشور است .

(ج) هر جا که معنای عبارت ایجاب کند ، کلمه مفرد معنای جمع و کلمات جمع معنای مفرد دارد .

(د) عنوان های به کار رفته در متون موافقت نامه یا شرایط عمومی و دیگر قسمت های اسناد و مدارک پیمان ، صرفاً به منظور راهنمایی و آگاهی از مفاد اسناد و مدارک است و نمی توان در تفسیر اسناد و مدارک پیمان ، از آنها استفاده کرد .

فصل دوم

تاییدات و تعهدات پیمانکار

ماده ۱۶. تاییدات پیمانکار

موارد زیر را پیمانکار تعیین می کند :

(الف) تمام اسناد و مدارک موضوع ماده ۲ موافقت نامه را مطالعه نموده و از مفاد آن کاملاً آگاه شده است .

(ب) نسبت به تامین نیروی انسانی مورد نیاز و تدارک مصالح ، تجهیزات ، ماشین آلات و ابزار اجرای کار طبق مشخصات در محل با از نقاط دیگر ، اطمینان یافته است .

(ج) محل اجرای کار را دیده و بررسی کرده است و از وضعیت آب و هوا ، بارندگی ف و امکان اجرای کار در فصل های مختلف سال ، با توجه به آمار ۲۰ پیش از تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت و در نظر گرفتن مدت اجرای کار ، اطلاع یافته است .

(د) از قوانین و مقررات مربوط به کار ، بیمه های اجتماعی، مالیات ها ، عوارض ، و دیگر قوانین و مقررات ، که تا تاریخ تسلیم پیشنهاد معمول و مجرا بوده است ، کاملاً مطلع بوده و متعهد است که همه آنها را رعایت نماید . در هر حال ، مسئولیت عدم رعایت قوانین و مقررات یاد شده ، بر عهده پیمانکار است .

ه) در تهیه پیشنهاد قیمت ، سود مورد نظر خود و تمام هزینه های ناشی از مفاد بند های بالا را در نظر گرفته و بعداً از هیچ بابت ، حق درخواست اضافه پرداختی ندارد .
به هر حال ، پیمانکار تایید می کند که هنگام تسلیم پیشنهاد ، مطالعات کافی انجام داده و هیچ موردی باقی نمانده است که بعداً در مورد استناد به جهل خود نماید .

ماده ۱۷ . کارکنان

الف) پیمانکار متعهد است که عملیات موضوع پیمان را به وسیله افرادی که در کار خود تخصص و تجربه کافی دارند ، انجام دهد . کسانی که در اجرای این پیمان ، خدماتی برای پیمانکار انجام دهند ، کارکنان پیمانکار شناخته می شوند . اگر در اسناد و مدارک پیمان ، استفاده از متخصصان خارجی پیش بینی شده باشد ، پیمانکار متعهد است قبلاً وضعیت استخدام مانند میزان حقوق مزایا ، مدت استخدام و محل اقامت و مشخصات آنها را به وسیله مهندس مشاور به اطلاع کارفرما برساند و با رعایت مقررات ذی ربط و تامین هزینه های مربوط ، برای استخدام آنها اقدام کند . کارفرما تسهیلات لازم را برای استخدام متخصصان یاد شده فراهم می نماید . تشخیص لزوم و حدود تسهیلات مزبور با کارفرماست و این مساعدت از مسئولیت پیمانکار نمی کاهد .

ب) تامین نیروی انسانی مورد نیاز و محل سکونت مناسب ، آب آشامیدنی و روشنایی کافی برای آنها به عهده پیمانکار است .

پیمانکار باید برای تدارک دائمی آذوقه کارگران ، اقدامات لازم به عمل آورد، بدون آنکه این اقدام برای وی حق انحصار ایجاد کند و به آزادی کارگران در تامین مواد مورد نیاز آنها ، از هر منبعی که مایل به تحصیل آن باشد محدودیتی وارد سازد . بهای آذوقه که بدین ترتیب از طرف پیمانکار تهیه می شود ، نباید از بهای جنس مشابه در نزدیکترین شهر یا محل گرانتر باشد و پیمانکار نمی تواند هزینه های دیگر ، مانند هزینه حمل را به قیمت های خرید اضافه کند .

ج) کارکنان ایرانی کارگاه باید دارای شناسنامه ، و کارکنان بیگانه باید دارای پروانه اقامت و اجازه مار باشند .

د) پیمانکار نباید شاغل کارفرما ، وزارتخانه ها ، سازمانها و شرکت های دولتی و شهرداریها را بدون اجازه مسئولان ذی ربط استخدام نماید . همچنین پیمانکار باید از به کار گماشتن اشخاصی که استخدام آنها از نظر اداره وظیفه عمومی مجاز نیست ، خودداری کند .

ه) پیمانکار موظف است که برای کارگران کارنامه کارکرد روزانه صادر کند و در اختیار آنان قرار دهد . مهندس ناظر می تواند از ادامه کار کارگران بدون کارنامه جلوگیری نماید .

و) پیمانکار متعهد است که دستمزد کارگران خود را طبق قانون کار مرتباً پرداخت نماید . در صورتی که پرداخت دستمزد کارگران تاخیری پیش آید ، مهندس مشاور به پیمانکار اخطار می کند که طلب کارگران را پرداخت نماید . در صورت استتکاف پیمانکار ، کارفرما می تواند دستمزد کارگران را برای ماه یا ماه هایی که صورت وضعیت آن به پیمانکار پرداخت شده است ، طبق کارنامه های کارگری که در دست کارگران و دارای امضای رئیس کارگاه

است ، با توجه به پرداخت هاي علي الحساب که به آنها شده است ، با حضور نماینده مهندس مشاور و پیمانکار ، از محل مطالبات پیمانکار پرداخت کند و مبلغ پرداختي را به اضافه ۱۵ درصد ، به حساب بدهي پیمانکار منظور کند . در صورتی که نماینده پیمانکار ، با وجود اخطار مهندس مشاور از حضور براي پرداخت ها خودداری کند ، کارفرما پرداخت مزبور را انجام می دهد ، بدون این که پیمانکار حق اعتراضی بر این عمل و مبلغ پرداختي و تعداد کارگران و میزان استحقاقی آنان داشته باشد . در صورت تکرار تاخیر در پرداخت دستمزد کارگران به مدت بیش از یک ماه ، براي ماهی که صورت وضعیت آن پرداخت شده است ، کارفرما می تواند پیمان را فسخ نماید .

ز) پیمانکار می کوشد تا حد ممکن ، کارگران مورد نیاز خود را از بین ساکنان منطقه اجرائی کار ، که صلاحیت انجام کار های موضوع پیمان را داشته باشند ، انتخاب کند و به کار گمارد.

ح) پیمانکار موظف به اجرائی مقررات بیمه های درمانی و اجتماعی ، مقررات و دستور العمل های حفاظتی فنی و بهداشت کار است .

ط) در اجرائی این پیمان ، پیمان کار در مقابل کارفرما مسئول اعمال کارکنان خود است ، هرگاه کارکنان و کارگران پیمانکار و پیمانکاران جزء ، صلاحیت لازم را براي انجام کار مربوط را نداشته باشد یا باعث اختلال نظم کارگاه شوند ، مهندس مشاور یا مهندس ناظر ، مراتب را براي بار اول به رئیس کارگاه تذکر می دهد ، و در صورت تکرار ، می تواند از پیمانکار بخواهد که متخلفان را از کار برکنار کند . در این صورت پیمانکار مکلف به اجرائی این دستور است و حق ندارد برکنار شدگان را بار دیگر در همان کارگاه به کار گمارد . اجرائی این دستور از مسئولیت های پیمانکار نمی کاهد و ایجاد حقی براي او نمی کند .

ماده ۱۸-مسئولیت حسن اجرائی کار ، برنامه کار ، گزارشی پیشرفت کار ، هماهنگی با پیمانکاران دیگر ، رئیس کارگاه

الف) پیمانکار مسئولیت کامل حسن اجرائی کار های موضوع پیمان را طبق اسناد و مدارک پیمان به عهده دارد .
ب) پیمانکار متعهد است که سازمان ، روش اجرا و برنامه زمانی تفصیلی اجرائی کار را طبق نظر مهندس مشاور بر اساس نقشه های موجود و برنامه زمانی کلی تهیه کند و ظرف مدت یک ماه از تاریخ مبادله پیمان ، یا مدت دیگری که در اسناد و مدارک پیمان تعیین شده است ، تسلیم مهندس مشاور نماید یا پس از اصلاح و تصویب کارفرما براي اجرا به پیمانکار ابلاغ شود . اگر اسناد و مدارک پیمان ، جزئیاتی براي چگونگی تهیه برنامه زمانی تفصیلی و به هنگام کردن آن تعیین شده باشد ، پیمانکار ملزم به رعایت آن می باشد .

ج) در صورتی که حین اجرائی کار ، پیمانکار تشخیص دهد که تغییراتی در برنامه زمانی تفصیلی ضروری است ، موظف است پیش از رسیدن موعد انجام کارهایی که به نظر او باید در برنامه آن تغییر داده شود ، مراتب را با ذکر دلیل ، به مهندس مشاور اطلاع دهد . مهندس مشاور ، تغییرات مورد تقاضای پیمانکار را در قالب برنامه زمانی کلی رسیدگی می کند و آنچه را که مورد قبول است ، پس از تصویب کارفرما ، به پیمانکار ابلاغ می کند . بدیهی است که این تغییرات در حدود مندرجات پیمان ، از میزان تعهدات و مسئولیت های پیمان کار نمی کاهد .

اگر تغییر برنامه زمانی تفصیلی از سوی مهندس مشاور مطرح شود ، پیمانکار با توجه به نظر مهندس تغییرات برنامه زمانی تفصیلی را تهیه می کند و به شرح پیشگفته ، برای طی مراتب بررسی و تصویب ، تسلیم مهندس مشاور می نماید .

د (پیمانکار متعهد است که هماهنگی لازم را با دیگر پیمانکاران یا گروه های اجرایی متعلق به کارفرما که به نحوی با موضوع قرارداد مرتبطند به عمل آورد . برنامه ریزی چگونگی این هماهنگی توسط مهندس مشاور به پیمانکار ابلاغ می شود.

ه (پیمانکار مکلف است که در پایان هر ماه ، گزارش کامل کار های انجام شده در آن ماه را تهیه نماید . شکل و چگونگی تهیه گزارش مهندس مشاور تعیین می کند . این گزارش شامل مقدار و درصد فعالیت های انجام شده ، میزان پیشرفت با تاخیر نسبت به برنامه زمانی تفصیلی ، مشکلات و موانع اجرایی ، نوع و مقدار مصالح و تجهیزات وارد شده به کارگاه ، تعداد و نوع ماشین آلات موجود و آماده به کار ، تعداد و تخصص نیروی انسانی موجود و دیگر اطلاعات لازم می باشد . در صورتی که جزئیات دیگری برای چگونگی تهیه گزارش پیشرفت کار در اسناد و مدارک پیمان تعیین شده باشد ، پیمانکار موظف به رعایت آن می باشد .

ز) پیمانکار باید پیش از آغاز عملیات ، شخص واجد صلاحیتی را که مورد قبول مهندس مشاور باشد به عنوان رئیس کارگاه معرفی نماید . رئیس کارگاه باید در اوقات کار در کارگاه حاضر باشد و عملیات اجرایی ، با مسئولیت و نظارت او انجام شود . اگر ضمن کار معلوم شود که رئیس کارگاه قادر به انجام وظایف خود نیست ، مهندس مشاور با ذکر دلیل ، درخواست تعویض او را از پیمانکار خواهد کرد و پیمانکار مکلف است ظرف یک ماه ، شخص واجد صلاحیت دیگری را که مورد قبول مهندس مشاور باشد معرفی نماید .

پیمانکار باید به منظور اجرای کار و دریافت دستور کارها و نقشه ها از مهندس مشاور و همچنین برای تنظیم صورت وضعیت های موقت ، اختیارات کافی به رئیس کارگاه بدهد . هر نوع اخطار و اعلام که مربوط به اجرای کار باشد و از طرف مهندس مشاور یا نماینده او به رئیس کارگاه ابلاغ شود ، در حکم ابلاغ به پیمانکار است . پیمانکار می تواند در صورت لزوم ، رئیس کارگاه را عوض کند ، مشروط به اینکه پیش از تعویض ، مراتب را به اطلاع مهندس مشاور برساند و صلاحیت جانشین او مورد قبول نامبرده باشد

ماده ۱۹- کنترل نقاط نشانه ، پیاده کردن نقشه ها ، اندازه گیری

الف) پیمانکار ، پیش از آغاز عملیات موضوع پیمان ، باید نقاط نشانه مبداء را از لحاظ تطبیق با نشانه ها کنترل نماید و در صورتی که اختلافی موجود نباشد ، درستی آنها را تأیید و اعلام دارد و در صورتی که اختلافی وجود داشته باشد، مراتب را به اطلاع مهندس مشاور برساند تا وضع موجود با مهندس مشاور و کارفرما صورت جلسه شود و ملاک شروع عملیات قرار گیرد . بدیهی است که پس از آغاز عملیات ، هیچ گونه اعتراضی از جانب پیمانکار در این زمینه پذیرفته نیست .

پس از تحویل هر قسمت از کارگاه ، پیمانکار باید بی درنگ ، نقاط نشانه و مبداء و همچنین علایم مربوط به آنها را با بتن یا مصالح بنایی تثبیت نماید و در طول مدت اجرای کار تا تحویل موقت ، به هزینه خود ، حفظ و نگه داری کند .

ب) پیمانکار متعهد است که نقشه ها ، امتدادها و محورها را با نظارت مهندس مشاور پیاده کند و درستی آنها را با مهندس مشاور صورت جلسه کند . در صورتی که هنگام پیاده کردن نقشه ها ، امتدادها و محورها ، اختلافی در مورد تراز زمین طبیعی با تراز آنها در مدارك فنی مشاهده شود ، وضع موجود را پیمانکار و مهندس مشاور و کارفرما صورت جلسه می کنند .

تراز کف پی بناها و زیر سازی راهها تمام عملیاتی که پس از انجام کار پوشیده می شوند و بعداً مرئی نیستند ، یا به هر صورت ، کنترل و اندازه گیری کامل آنها میسر نباشد ، باید پیش از پوشیده شدن یا از بین یا از بین رفتن آثار آنها ، صورت مجلس شود و به امضای مهندس ناظر و رئیس کارگاه برسد . این صورت مجلسها ، ملاک اندازه گیری ها در تنظیم صورت وضعیت هاست . اگر پیمانکار عملیاتی را که باید مورد آزمایش یا بازدید قرار گیرد و تایید شود ، پیش از اینکه اقدامات پیشگفته انجام شود ببوشاند ، موظف است پوشش های انجام شده را به هزینه خود بردارد و پس از انجام آزمایشها و بازدیدها و بازدید های لازم و تایید انجام کار از سوی مهندس ناظر ، به هزینه خود ، نسبت به پوشش مجدد و اصلاح کار اقدام کند .

ج) اندازه گیری ها بر اساس نقشه های اجرایی ، دستور کارهای اجرا شده و صورت جلسه ها ، که شامل کروکی های لازم و روشن است ، انجام می شود .

ماده ۲۰ . تجهیز کارگاه ، مدارك مصالح ، تجهیزات و ماشین آلات

الف) پیمانکار موظف است که پس از تحویل گرفتن کارگاه ، با توجه به مدت تعیین شده برای تجهیز ، طرح جانمایی تجهیز کارگاه را تهیه کرده و پس از تایید مهندس مشاور ، آن را مبنای تجهیز کارگاه قرار دهد . تامین آب ، برق ، سوخت و مخابرات ، و به طور کلی ، تجهیز کامل کارگاه ، به نحوی که برای اجرای کار طبق اسناد و مدارك پیمان لازم است ، به عهده پیمانکار می باشد ، مگر آنکه در اسناد و مدارك پیمان ، ترتیب دیگری پیش بینی شده باشد .

ب) تامین نیروی انسانی ، مصالح و تجهیزات ، ماشین آلات و ابزار به عهده پیمانکار است ، مگر آنکه در اسناد و مدارك پیمان ، ترتیب دیگری پیش بینی شده باشد .

مصالح و تجهیزاتی که پیمانکار برای انجام عملیات موضوع پیمان تهیه و در کارگاه نگه داری می کند ، باید به قرار زیر باشد :

۱) اگر منابع تهیه مصالح و تجهیزات در اسناد و مدارك پیمان تعیین شده یا بعداً معین می شود ، باید از همان

منابع تهیه گردد . نمونه یا کاتالوگ فنی مصالح و تجهیزات یابد از نظر تطبیق با مشخصات فنی ، بیش از

سفارش ، به تایید مهندس مشاور برسد . در هر حال ، از نظر مرغوبیت باید کاملاً طبق مشخصات فنی

باشد و مورد تایید مهندس مشاور قرار بگیرد .

۲) ذکر منابع تهیه مصالح و تجهیزات در اسناد و مدارك پیمان یا تعیین آنها ضمن اجرا ، از تعهدات پیمانکار در قبال تهیه مصالح مرغوب و کافی نمی‌کاهد . بدین روی ، پیمانکار موظف است با مطالعه کافی نسبت به امکانات محلی و کیفیت منابع تهیه مصالح و تجهیزات ، نظر و پیشنهاد خود را تسلیم مهندس مشاور کند . در صورتی که استفاده از این قبیل منابع مورد موافقت مهندس مشاور و کارفرما قرار بگیرد ، اقدام به تهیه و حمل آنها نماید . بدیهی است که کارفرما این حق را دارد که منابع تهیه مصالح را تغییر دهد و پیمانکار موظف به رعایت آن می‌باشد . اگر به مناسبت این تغییر محل ، اضافه یا کسر هزینه ای بابت تغییر مسافت حمل یا عوامل دیگر ایجاد شود ، تفاوت بهاء ، به اقتضای مورد ، از پیمانکار کسر یا به او پرداخت می‌شود . پیمانکار ملزم به رعایت مقررات مربوط به استخراج و بهره برداری شن و ماسه و دیگر مصالح معدنی است .

۳) نوع ، مقدار و تاریخ ورود مصالح و تجهیزات به کارگاه باید با مهندس ناظر صورت جلسه شود . مصالح باید به طور مرتب به نحوی انبار شود که تمام آن به سهولت قابل بازرسی ، شمارش یا اندازه گیری باشد . انبار مصالح باید از هر لحاظ قابل حفاظت بوده تا مصالح در مقابل عوامل جوی و عوامل دیگر مصون باشد .

ج) هر گاه تهیه و یا توزیع مصالح و لوازمی در داخل کشور در انحصار دولت باشد ، کارفرما تسهیلات لازم را برای تهیه آن مصالح و لوازم فراهم می‌کند . اگر تهیه بعضی از مصالح و لوازم ، طبق مشخصات ذی ربط در داخل کشور میسر نباشد و ورود آنها هم از طرف دولت ممنوع شده یا بشود ، کارفرما یا خودش اجازه ورود مصالح و لوازم مزبور را برای پیمانکار تحصیل می‌کند یا مشخصات را تغییر می‌دهد .

د) در مواردی که مصالح و تجهیزاتی باید به وسیله پیمانکار از خارج از کشور تهیه شود ، کارفرما اجازه ورود آنها را از سازمان های ذیربط به هزینه پیمانکار تحصیل می‌نماید . هر گاه ضمن اجرای کار ، محدودیت های جدیدی پیش آید که به علت آن ، پیمانکار نتواند مصالح و تجهیزات مورد نیاز اجرای کار را در مدتی که برنامه پیشرفت کار ایجاد می‌کند از خارج از کشور تهیه و وارد کند ، مراتب را با ذکر دلیل و ارائه اسناد از طریق مهندس مشاور به اطلاع کارفرما می‌رساند تا با توجه به برنامه زمانی اجرای کار ، کارفرما در مورد چگونگی تامین این قبیل مصالح و تجهیزات ، تصمیم گیری نماید .

ه) در صورتی که در اسناد و مدارك پیمان ، مشخصاتی برای ماشین آلات و ابزار اجرای کار تعیین شده باشد ، پیمانکار باید آنها را طبق مشخصات تعیین شده ، تامین کند . هر گاه ضمن اجرای کار ، مهندس مشاور تشخیص دهد که ماشین آلات و ابزار موجود پیمانکار ، برای اتمام کار در مدت پیمان کافی نیست یا مشخصات آنها برای اجرای کار مناسب نیست ، مراتب را به پیمانکار ابلاغ می‌کند . پیمانکار مکلف است که ماشین آلات و ابزار خود را طبق نظر مهندس مشاور و در مدتی که نامبرده تعیین می‌نماید ، تکمیل و تقویت کند ، بدون اینکه برای این کار ، ادعای خسارت یا هزینه های اضافی از کارفرما داشته باشد .

و) پیمانکار نمی‌تواند ماشین آلات و ابزار را که برای انجام عملیات لازم است ، از کارگاه خارج کند . در مورد بیرون بردن ماشین آلات که در کارگاه مورد نیاز نیست ، پیمانکار ، تقاضای بیرون بردن ماشین آلات

مزبور را به مهندس مشاور تسلیم می کند . مهندس مشاور به تقاضای او رسیدگی می کند ، و در صورتی که موجه باشد ، اجازه خروج می دهد .

ز) در صورتی که طبق اسناد و مدارک پیمان ، تامین اقلامی از تجهیزات که پیمانکار باید نصب کند و به طور دائم در کار باقی بماند ، در تعهد کارفرما باشد ، پیمانکار مسئول عملکرد ناقص احتمالی این تجهیزات نیست ، مگر آنکه ثابت شود که نقص آنها مربوط به کار پیمانکار است .

ح) اگر در اسناد و مدارک پیمان ، تکلیفی برای تهیه غذا ، مسکن و دفتر کار کارکنان کارفرما ، مهندس مشاور و آزمایشگاه در محل کار به عهده پیمانکار گذاشته شود ، پیمانکار موظف به تامین آنها ، طبق شرایط پیش بینی شده ، می باشد .

ماده ۲۱. حفاظت از کار و شخص ثالث ، بیمه کار ، مراقبت های لازم

الف) پیمانکار از روز تحویل کارگاه تا روز تحویل موقت عملیات موضوع پیمان ، مسئول حفظ و نگه داری کار های انجام شده ، مصالح ، ماشین آلات و ابزار ، زمین ها راه ها ، تاسیسات و بناهایی می باشد که زیر نظر و مراقبت او قرار دارد ، و به همین منظور ، اقدامات لازم را برای نگه داری و حفاظت آنها در داخل کارگاه در مقابل عوامل جوی و طغیان آب رودخانه ها و سرقت و حریق و مانند اینها به عمل می آورد .

ب) پیمانکار در چارچوب مقررات و دستورالعمل های حفاظت فنی و بهداشت کار ، مسئول خسارت های وارد شده به شخص ثالث در محوطه کارگاه است و در هر حال ، کارفرما در این مورد هیچ نوع مسئولیتی بر عهده ندارد . کارفرما و مهندس مشاور می توانند در صورت مشاهده عدم رعایت دستورالعمل های حفاظت فنی و بهداشت کار ، دستور توقف بخشی از کار را که دارای ایمنی لازم نیست تا برقراری ایمنی طبق دستورالعمل ای یاد شده صادر نماید . در این حالت ، پیمانکار حق مطالبه خسارت در اثر دستور توقف کار را ندارد . پیمانکار متعهد است که تدابیر لازم را برای جلوگیری از وارد شدن خسارت و آسیب به املاک مجاور اتخاذ نماید ، و اگر در اثر سهل انگاری او خسارتی به املاک و تاسیسات مجاور یا محصول آنها وارد آید ، پیمانکار مسئول جبران آن می باشد .

ج) پیمانکار مکلف است که پیش از شروع کار ، تمام یا آن قسمت از کار های موضوع پیمان را که در اسناد و مدارک پیمان تعیین شده است ، در مقابل مواردی از حوادث مذکور در اسناد یاد شده به نفع کارفرما نزد موسسه ای که مورد قبول کارفرما باشد ، بیمه نموده و بیمه نامه ها را به کارفرما تسلیم کند . بیمه نامه ها باید تا تاریخ تحویل موقت اعتبار داشته باشد ، تا زمانی که تحویل موقت انجام نشده است ، پیمانکار مکلف است که بیمه نامه ها را تمدید کند . کارفرما هزینه های مربوط به بیمه به شرح پیشگفته را در مقابل ارائه اسناد صادر شده از سوی بیمه گر ، عیناً به بیمه گر پرداخت می کند . آن قسمت از هزینه بیمه که مربوط به مدت تاخیر غیر مجاز پیمانکار باشد ، به حساب بدهی پیمانکار منظور می شود .

در صورت بروز حادثه ای که باعث از بین رفتن تمام یا قسمتی از کار های انجام شده و مصالح و تجهیزات پای کار شود ، پیمانکار موظف است که اولاً : مراتب را فرأ به کارفرما و مهندس مشاور و طبق مقررات بیمه به بیمه گر اطلاع دهد و ثانیاً طبق دستور کارفرما یا مهندس مشاور ، کارها را به حالت اولیه بازگرداند . برنامه زمانی کار های پیش گفته توسط پیمانکار تهیه می گردد و پس از تأیید مهندس مشاور و کارفرما به اجرا در می آید . کارفرما خسارت های وارد شده بر آنچه را که بیمه شده است از بیمه گر وصل می نماید و مبلغ وصل شده از بیمه گر را برای تجدید عملیات به تناسب پیشرفت کار و طبق هزینه تمام شده ، اعم از هزینه مستقیم یا غیر مستقیم (بالاسری) ، با تأیید مهندس مشاور به تدریج تا اعاده ی کار به حالت اولیه به پیمانکار پرداخت می کند . کارفرما باید موضوع بیمان کار را به نحوی بیمه کند که در صورت بروز حادثه ، خسارت دریافتی از بیمه گر برای اعاده کارها به حالت اولیه کافی باشد ، در صورتی که تکلیف بیمه کار در اسناد و مدارک بیمان تعیین نشده باشد ، پیش از شروع کار ، پیمانکار چگونگی بیمه کار را از کارفرما استعلام می نماید و کارفرما در مدت ۱۰ روز کارها و حوادث مشمول بیمه را تعیین و به پیمانکار ابلاغ می نماید تا پیمانکار طبق مفاد این بند ، در مورد بیمه کار اقدام نماید . اگر کارفرما عملیات موضوع بیمان را بیمه نکند ، در صورت وقوع حادثه ، جبران خسارت های وارده شده به عهده او می باشد .

د) پیمانکار مکلف است که تمام ساختمانها و تاسیسات موقت ، ماشین آلات و ابزار و وسایل کارگاه را ، که متعلق به اوست و یا در اختیار اوست و برای انجام عملیات موضوع بیمان به کار گرفته ، به هزینه خود بیمه کند و رونوشت بیمه ها را به کارفرما تسلیم نماید . ماشین آلات و ابزاری که کارفرما در اختیار پیمانکار قرار می دهد ، کارفرما بیمه می کند .

ه) پیمانکار موظف است که روشنایی قسمتهایی از داخل کارگاه را که باید روشن باشد تامین کند و همچنین تمام علائم راهنمایی و خطر و وسایل حفاظتی ، و در صورت لزوم ، حصارکشی را فراهم نماید و تعداد کافی نگهبان و مراقب در هر جا که لازم باشد ، بگمارد .

و) پیمانکار متعهد است که عملیات اجرایی خود را طوری انجام دهد که راه عبور مناسبی در پیاده رو و سواره رو برای عبور و مرور رهگذران و وسائط نقلیه همواره باز بماند و مصالح خود را در محل هایی انبار کند که موجب ناراحتی یا زحمت ساکنان اطراف ، یا رهگذران نشود . استفاده از ماشین آلات و ابزار در ساعات عادی کار ، و در نتیجه ، صدای آنها و همچنین استفاده از راه های معین به منظور انجام عملیات ، مزاحمت تلقی نمی شود .

در مواردی که اجرای کار ایجاب کند که قسمتی از سواره رو و یا پیاده رو برای مدت موقت و با اطلاع مهندس مشاور یا مهندس ناظر به کلی مسدود شود ، پیمانکار با کسب مجوز لازم از مقامات محلی ، عبور و مرور را با راه های انحرافی که مسیر آنها باید به تأیید مهندس مشاور برسد تامین کند . کارفرما نیز مساعدت لازم را برای تحصیل مجوز های مورد نیاز به عمل می آورد .

اگر ترتیب احتساب و پرداخت هزینه ایجاد و نگه داری راه های انحرافی در اسناد و مدارک بیمان معین نشده باشد این هزینه ها به عهده پیمانکار است . همچنین پیمانکار متعهد است که در حمل مصالح و ماشین آلات و عبور آنها از راهها ، پلها و تونلها ، رعایت قوانین ، مقررات و استانداردها را بکند و اگر عبور ماشین یا مصالحی ترتیب خاصی

را ایجاد کند ، با نظر کارفرما یا مهندس مشاور اقدام نماید . هر گاه پیمانکار بر خلاف مفاد این بند ، رفتار نماید مسئول جبران خسارت های وارد شده می باشد .

ز) پیمانکار متعهد است که انتظامات کارگاه را تامین نماید و از ورود اشخاص غیر مجاز و کسانی که باعث اختلال نظم کارگاه می شود خود یا توسط مقامات انتظامی جلوگیری کند .

ح) هرگاه پیمانکار در اجرای تمام یا قسمتی از موارد درج شده در این ماده سهل انگاری یا کوتاهی کند و از انجام تعهداتی که طبق آن به عهده گرفته است خودداری نماید ، کارفرما حق دارد آن تعهدات را به جایی پیمانکار انجام دهد و هزینه های انجام شده و خسارت وارده را به اضافه ۱۵ درصد به حساب بدهی پیمانکار منظور کرده و از مطالبات وی کسر نماید . در این صورت ، هر گونه ادعای پیمانکار نسبت به این قبیل پرداخت ها و همچنین نسبت به تشخیص کارفرما ، خواه از نظر اساس تخلف و خواه از نظر مبلغ پرداختی ، بی اثر می باشد .

ماده ۲۲. ترتیب گردش مدارک ، نقشه ها و ابلاغ دستور کارها

الف) تمام نقشه ها ، مشخصات ، دستورالعملها و استانداردهای فنی که دارای مهر و امضای مهندس مشاور است ، به تعداد نسخه های درج شده در اسناد و مدارک پیمان و در صورتی که در اسناد و مدارک پیمان تعداد نسخه معین نشده باشد ، در دو نسخه ، بدون دریافت هزینه ، در اختیار پیمانکار قرار می گیرد . در صورت نیاز پیمانکار ، نسخه های اضافی به هزینه او تکثیر می شود .

پیمانکار باید یک نسخه از نقشه ها و مشخصات ، با آخرین تغییرات آنها را همیشه در کارگاه نگه داری کند ، تا در صورت لزوم ، به منظور بازرسی کارها در اختیار مهندسین مشاور ، کارفرما یا نمایندگان آنها قرار گیرد. نسخه اصل نقشه ها و مدارک ، تا پایان کار نزد مهندس مشاور باقی می ماند .

ب) پیمانکار موظف است که پیش از آغاز هر قسمت از کار ، تمام نقشه ها ، دستورالعملها و دیگر اسناد و مدارک فنی مربوط به آن قسمت با دقت مطالعه کند و اندازه درج شده در نقشه ها را کنترل نماید ، به نحوی که هیچ گونه ابهامی ز نظر چگونگی اجرای کار برای خود و کارکنانش باقی نماند . به طور کلی ، کمبود نقشه برای هر قسمت از کار هرگز از تعهدات پیمانکار مبنی بر اجرای کامل کار نمی کاهد . در صورت مشاهده اشتباه در اندازه ها یا هرگونه ابهام یا کسری در مدارک ، نقشه ها و دستورالعملها ، پیمانکار باید به موقع رفع نقض آنها را از مهندس مشاور درخواست کند . مهندس مشاور موظف است که با توجه به برنامه زمانی اجرای کار ، برای تکمیل نقشه ها و ابلاغ به پیمانکار اقدام کند.

ج) هرگاه پیمانکار در مورد درستی نقشه ها و محاسبات یا دستور کارها ، یا مشخصات مصالح و تجهیزاتی که بنا به دستور کارفرما از منابع معینی تحصیل می شود ایرادی داشته باشد ، باید با توجه به برنامه زمانی تفصیلی ، مراتب را با ذکر دلیل به اطلاع مهندس مشاور برساند . در صورتی که مشاور ، درستی مدارک پیشگفته را تأیید کند ، ولی پیمانکار همچنان نسبت به آنها ایراد داشته باشد ، پیمانکار باید موضوع را به کارفرما منعکس کند و پس از دریافت نظر کارفرما ، طبق نظر انجام دهد . در چنین حالتی ، پیمانکار فقط مسئول اجرای درست کار است . و در

مورد صحت نقشه ها ، مشخصات ، محاسبات و دستور کار های مربوط ، مسئولیتی ندارد . هزینه رفع عیب و نقص در چنین مواردی به عهده پیمانکار نمی باشد .

د) پیمانکار ، نقشه های کارگاهی را که نقشه های جزئیات ساخت قطعات و قسمت های از کار است ، در صورت نیاز ضمن اجرای کار ، بر اساس نقشه های اجرایی ، مشخصات فنی و دستورالعمل سازندگان ، تهیه میکند ، و در سه نسخه ، که یک نسخه آن قابل تکثیر باشد ، تسلیم مهندس مشاور می نماید . مهندس مشاور ، نقشه های یاد شده را پس از بررسی و اصلاح لازم ، تأیید و در یک نسخه به پیمانکار ابلاغ می کند . نسخه قابل تکثیر این مدارک نزد مهندس مشاور نگهداری می شود .

ه) نقشه هایی چون ساخت ، نقشه های کار های انجام شده به نحوی که اجرا شده اند ، می باشند و شامل تمام نقشه های اجرایی ، اعم از تغییر یافته یا بدون تغییر است . پیمانکار باید نقشه های چون ساخت را به تدریج و طبق نظر مهندس مشاور در سه نسخه که یک نسخه آن قابل تکثیر باشد تهیه کند و برای بررسی و تأیید ، به مهندس مشاور بدهد . مهندس مشاور یک نسخه از نقشه های چون ساخت تأیید شده را در اختیار پیمانکار قرار دهد .

و) پیمانکار باید مشخصات فنی ، نقشه ها و دستورالعمل های نصب ، راه اندازی و بهره برداری تجهیزاتی را که تأمین آنها به عهده اوست ، از سازنده آنها بگیرد و در دو نسخه ، به مهندس مشاور بدهد . مهندس مشاور ، بر اساس مدارک سازنده ، نقشه های اجرایی محل استقرار تجهیزات یاد شده را تهیه و برای اجرا به پیمانکار ابلاغ می کند .

ز) مهندس مشاور ، تمام موافقت ها ، معرفی ها ، تصویبها ، اخطارها ، و دستور کارها را به صورت کتبی ، به پیمانکار ابلاغ می کند ، و در مورد لزوم ، به نحوه پیش بینی شده در اسناد و مدارک پیمان ، به تأیید کارفرما نیز می رساند و سپس به پیمانکار ابلاغ می کند . پیمانکار ، پس از وصول دستور کارها ، می تواند برای اصلاح آنها اظهار نظر کند . اما در هر حال ، موظف به اجرای چنین دستور کارهایی است .

در موارد دستور کار شفاهی از سوی مهندس مشاور ، پیمانکار می تواند درخواست ابلاغ کتبی آنها را بنماید و مهندس مشاور نیز مکلف است که دستور کارها را کتبی به پیمانکار ابلاغ نماید . در غیر این صورت ، این دستور کارها برای پیمانکار معتبر نیست .

مهندس مشاور یک نسخه رو نوشت از تمام نامه های ابلاغی ، همراه با نقشه ها ، دستور کارها و صورت جلسه ها را برای کارفرما ارسال می کند .

ح) پیش از تحویل موقت کار طبق ماده ۳۹ ، پیمانکار دستورالعمل های راه اندازی ، راهبری ، تعمیر و نگه داری را همراه با نقشه های چون ساخت در نسخه ، که یک نسخه آن قابل تکثیر باشد ، به مهندس مشاور می دهد . مدارک یاد شده باید به نحوی باشد که راهبری ، تعمیر و نگه داری تمام قسمت های موضوع پیمان به سهولت انجام شود در صورتی که در اسناد و مدارک پیمان ، تعداد نسخه یا مشخصات ویژه ای برای مدارک موضوع این بند تعیین شده باشد ، طبق آن عمل نماید .

ماده ۲۳. حفاظت تاسیسات زیر بنایی و تغییر وضع آنها

پیمانکار باید عملیات موضوع پیمان را به نحوی اجرا کند که به تاسیسات زیر بنایی موجود در کارگاه، مانند خطوط آب، برق، گاز، مخابرات و مانند اینها، آسیبی وارد نشود. هرگاه در اثر عمل پیمانکار، به تاسیسات یاد شده صدماتی وارد شود، پیمانکار متعهد است که هزینه ترمیم و برقراری مجدد آنها را بپردازد. هرگاه پیمانکار نسبت به جبران خسارت وارد شده اقدام لازم و فوری به عمل نیاورد، کارفرما می تواند به هر طریق که مصلحت بداند، برای رفع نقص و خسارت اقدام کند و هزینه آن را به اضافه ۱۵ درصد به حساب بدهی پیمانکار منظور نماید. پیمانکار، از این بابت، حق هیچگونه اعتراضی ندارد.

در صورتی که موقعیت تاسیسات زیرزمینی در اسناد و مدارک پیمان مشخص نشده باشد، پیمانکار باید با توجه به برنامه زمانی اجرای کار، تعیین وضعیت آنها را از مهندس مشاور استعلام کند و بعد از اعلام نظر مهندس مشاور، برای عملیات حفاری اقدام نماید. بدین ترتیب، مسئولیت پیمانکار در مورد بروز هر نوع حادثه و پرداخت خسارت و هزینه های پیشگفته در مورد تاسیسات زیرزمینی، منوط به آن است که نوع، محل یا مسیر تاسیسات مزبور به اطلاع پیمانکار رسیده یا در اسناد و مدارک پیمان مشخص شده باشد.

هرگاه انجام عملیات موضوع پیمان، تغییر وضع تاسیسات یاد شده را ایجاب نماید، پیمانکار به کارفرما اطلاع می دهد تا سازمان های ذیربط برای تغییر وضع اقدام نمایند. هزینه های مربوط به عملیات یاد شده، به عهده کارفرماست.

ماده ۲۴. واگذاری، پیمانکاران جزء

الف) پیمانکار حق واگذاری پیمان به دیگری را ندارد.

ب) پیمانکار می تواند به منظور تسهیل و تسریع در اجرای قسمت یا قسمتهایی از عملیات موضوع پیمان، پیمانهای با پیمانکاران جزء ببندد، مشروط به آنکه آنان را از واگذاری کار به دیگران ممنوع کند. در صورتی که در اسناد و مدارک پیمان، کارفرما، لزوم تأیید صلاحیت پیمانکاران جزء را پیش بینی کرده باشد، پیمانکار موظف است که تأیید کارفرما را در این مورد تحصیل نماید. این واگذاری نباید از پیشرفت کار طبق برنامه زمانی اجرای کار بکاهد، و به هر حال به هیچ روی از مسئولیت و تعهدات پیمانکار نمی کاهد. پیمانکار مسئول تمام عملیاتی است که توسط پیمانکاران جزء یا کارکنان آنها انجام می شود. در پیمان های بین پیمانکار و پیمانکار جزء باید نوشته شود که در صورت بروز اختلاف بین آنها، کارفرما حق دارد، در صورتی که مقتضی بداند، به مورد اختلاف رسیدگی کند. پیمانکار و پیمانکار جز نیز می پذیرند که نظر کارفرما در این مورد قطعی است و تعهد می کنند که الزاماً آن را اجرا نمایند.

هرگاه در پرداخت مطالبات پیمانکاران جزء با توجه به شرایط درج شده در پیمان آنها، تاخیری روی دهد، در صورتی که پیمانکار جز، تعهدات خود را بر اساس پیمان تنظیمی خود با پیمانکار کاملاً انجام داده و کار او مورد قبول و تأیید مهندس مشاور باشد، کارفرما می تواند بنا بر تقاضای پیمانکار جز با حضور نماینده پیمانکار به کار او رسیدگی کند. اگر در اثر این رسیدگی، پیمانکار جز طلبکار باشد و از پرداخت آن خودداری کند کارفرما حق دارد

طلب پیمانکار جز را برای کارهایی که صورت وضعیت آن به پیمانکار پرداخت شده است ، از محل مطالبات پیمانکار بپردازد . در صورتی که با اخطار کارفرما ، پیمانکار یا نماینده او برای رسیدگی حاضر نشوند کارفرما رسیدگی می کند و به شرح پیشگفته عمل می کند و این عمل قطعی و غیر قابل اعتراض است . هرگاه پس از فسخ پیمان ، پیمانکاران جز مطالباتی از پیمانکار داشته باشند ، مهندس مشاور و کارفرما، به شرح پیشگفته موضوع را رسیدگی می کنند . اگر پس از رسیدگی و تهیه صورت حساب نهایی ، پیمانکار مطالباتی داشته باشد ، کارفرما می تواند طلب پیمانکار جز را از محل مطالبات پیمانکار بپردازد.

ماده ۲۵. اجرای کار در شب

اجرای کار در شب ، در موارد زیر مجاز است :

الف) در برنامه زمانی تفصیلی پیش بینی شده است .

ب) هر گاه به سبب بروز تاخیرهای از سوی پیمانکار ، انجام کار طبق تشخیص پیمانکار در مدت پیمان امکان پذیر نباشد ، پیمانکار می تواند بدون آنکه حق دریافت اضافه هزینه کار را داشته باشد با تأیید مهندس مشاور و موافقت کارفرما ، قسمتی از کار را در شب اجرا کند .

ج) هرگاه مهندس مشاور تشخیص دهد که پیشرفت کار پیمانکار به نحوی نیست که همه عملیات در مدت پیمان پایان یابد ، می تواند پس از موافقت کارفرما ، به پیمانکار دستور دهد که قسمتی از کار را در شب اجرا کند . در این حالت ، پیمانکار مکلف به اجرای این دستور است و حق ادعا و یا مطالبه هیچ گونه خسارت و اضافه بها را ندارد .

د) اگر به تشخیص مهندس مشاور و تأیید کارفرما برای جبران تاخیرهایی که ناشی از قصور پیمانکار نیست ، کار در شب نیز انجام شود ، اضافه هزینه های مربوط به مار در شب ، با تأیید مهندس مشاور و تصویب کارفرما ، پرداخت می شود . در محاسبه این هزینه ها ، به منظور تعیین این هزینه های اضافی دستمزد نیروی انسانی برای کار در شب ، باید مقررات قانون کار و امور اجتماعی ملاک قرار گیرد .

پیمانکار متعهد است که ترتیب کار را طوری دهد که تا حد امکان ، اجرای کار در شب برای ساکنان مجاور مزاحمتی ایجاد نکند .

ماده ۲۶. آثار تاریخی و اشیای عتیقه

هرگاه ضمن اجرای کار ، اشیای عتیقه یا آثار تاریخی و مسکوکات قدیمی و مانند آن در محل کار پیدا شود ، پیمانکار متعهد است که بی درنگ مراتب را از طریق مهندس مشاور به اطلاع کارفرما و طبق قوانین به اطلاع دستگاه های انتظامی برساند . کارفرما برای حفظ و نگه داری یا انتقال اشیای عتیقه ، اقدام فوری به عمل می آورد . پیمانکار باید تا زمان اقدام به حفاظت از سوی کارفرما یا مقامات ذیربط ، برای حفظ و نگه داری اشیاء و آثار مزبور مراقبت لازم را به عمل آورد .

هرگاه اجرای این ماده ، موجب توقف یا تعطیل عملیات موضوع پیمان گردد ، طبق ماده ۴۹ رفتار می شود.

ماده ۲۷. اقامتگاه قانونی

اقامتگاه قانونی کارفرما و پیمانکار همان است که در موافقت نامه پیمان نوشته شده است. در صورتی که یکی از طرفین، محل قانونی خود را تغییر دهد، باید نشانی جدید خود را دست کم ۱۵ روز پیش از تاریخ تغییر، به طرف دیگر اطلاع دهد، تا وقتی که نشانی جدید به طرف دیگر اعلام نشده است، مکاتبات به نشانی قبلی ارسال می شود و دریافت تلفی می گردد.

فصل سوم

تعهدات و اختیارات کارفرما

ماده ۲۸. تحویل کارگاه

الف) کارفرما متعهد است که کارگاه را بی عوض و بدون معارض تحویل پیمانکار دهد. اجرای کار در زمینها و محل های تحویلی، مستلزم اخذ پروانه یا پرداخت حقوقی از قبیل عوارض شهرداری، حق ریشه و مستحقات و مانند اینها باشد، کارفرما متعهد است به تحصیل پروانه ساختمان و پرداخت وجوه مزبور است.

تبصره ۱. اگر در اسناد و مدارک پیمان، تامین تمام یا قسمتی از زمین مورد نیاز برای تجهیز کارگاه به عهده پیمانکار گذاشته شده باشد، طبق شرایط پیش بینی شده در پیمان عمل می شود.

تبصره ۲. در صورتی که محل تحویل شده به پیمانکار معارض پیدا کند و موجب توقف اجرای تمام یا قسمتی از کار شود، آن قسمت از کار که متوقف شده است، مشمول تعلیق می گردد و طبق ماده ۴۹ رفتار می شود.

ب) کارفرما بعد از مبادله پیمان، تاریخ تحویل کارگاه را که نباید بیشتر از ۳۰ روز از تاریخ مبادله پیمان باشد، به پیمانکار اعلام می کند. پیمانکار باید در تاریخ تعیین شده در محل کار حاضر شود و طی صورت جلسه هایی، اقدام به تحویل گرفتن کارگاه بنماید. در صورتی که حداکثر ۳۰ روز از تاریخ تعیین شده برای تحویل گرفتن کارگاه حاضر نشود، کارفرما حق دارد که طبق ماده ۴۶، پیمان را فسخ کند.

در صورت جلسه های تحویل کارگاه باید حدود و موقعیت زمینها و محل هایی که در آنها موضوع پیمان اجرا می شود و نقاط نشانه با مشخصات آنها، محور عملیات و محل منابع تهیه مصالحی که باید در کارگاه تولید گردد، درج شود.

اگر تحویل کارگاه به طور یکجا میسر نباشد کارفرما باید کارگاه را به ترتیبی تحویل دهد که پیمانکار بتواند عملیات موضوع پیمان را طبق برنامه زمانی تفصیلی انجام دهد. در این حالت نیز مهلت کارفرما برای تحویل دست کم اولین قسمت کارگاه که برای تجهیز کارگاه و شروع عملیات موضوع پیمان لازم است حداکثر ۳۰ روز است.

ج) هرگاه کارفرما نتواند کارگاه را به ترتیبی تحویل دهد که پیمانکار بتواند کار را طبق برنامه زمانی تفصیلی انجام دهد، و مدت تاخیر در تحویل کارگاه بیش از یک ماه شود، کارفرما به منظور جبران خسارت تاخیر در تحویل

کارگاه ، هزینه های اضافی ایجاد شده برای پیمانکار را که طبق رابطه زیر محاسبه می شود پرداخت می کند ، مشروط بر اینکه با تأیید مهندس مشاور ، پیمانکار در محل های تحویل شده تاخیر غیر مجاز نداشته باشد .

(مدت تاخیر به ماه پس از کسر يك ماه) (مبلغ کارهایی که در تحویل محل اجرای آن تاخیر شده است) (متوسط کارکرد فرضی ماهانه) $\frac{۷}{۵}$ = مبلغ خسارت تاخیر تحویل کارگاه
مبلغ اولیه پیمان

۱۰۰

اگر در مدت تاخیر از ۳۰ درصد مدت پیمان یا ۶ ماه ، هر کدام که کمتر است بیشتر شود ، حقوقی به پیمانکار تعلق می گیرد ، بدین ترتیب که اگر مبلغ کارهای پیش بینی شده در محل های تحویل نشده تا ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان باشد ، پیمانکار می تواند با اطلاع قبلی ۱۵ روزه آن قسمت از کار را از تعهدات خود حذف کند ولی اگر این مبلغ بیشتر از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان باشد ، در صورت اعلام خاتمه پیمان از سوی پیمانکار ، پیمان خاتمه و طبق ماده ۴۸ عمل می شود . هرگاه پیمانکار در محلهایی که در تحویل آنها بیش از مدت پیشگفته تاخیر شده است ، کار اجرایی را شروع نماید ، حق حذف تعهدات در آن قسمت از کار را از خود سلب می نماید .

تبصره : اگر کارفرما نتواند هیچ قسمت از کارگاه را به پیمانکار تحویل دهد ، برای تاخیر بیش از يك ماه تا ۳۰ درصد تا مدت پیمان یا ۶ ماه ، هر کدام که کمتر است ، نسبت به تاریخ مبادله پیمان ، ماهانه معادل مبلغ $\frac{۲}{۵}$ درصد متوسط کارکرد فرضی ماهانه را به پیمانکار پرداخت می کند . اگر پیمانکار پس از انقضای ۳۰ درصد مدت پیمان یا ۶ ماه ، هر کدام که کمتر است ، مایل به ادامه یا اجرای کار نباشد ، با اعلام او ، قرارداد طبق ماده ۴۸ خاتمه می یابد و پیمانکار و هیچ گونه دعاوی دیگری نمی تواند مطرح نماید .

خسارت تاخیر در تحویل تمام یا قسمتی از کارگاه ، برای مدت مازاد بر يك ماه ، حداکثر تا ۳۰ درصد مدت پیمان یا ۶ ماه ، هر کدام که متر است ، قابل پرداخت است .

د) در مواردی که به استناد این ماده ، قسمتی از تعهدات پیمانکار حذف شود ، تضمین انجام تعهدات پیمانکار نیز به تناسب کاهش داده می شود .

ه) پیمانکار نمی تواند جز آنچه طبق نقشها و دستور کارهاست ، در زمینها و محل های متعلق به کارفرما یا ملک غیر که از طرف کارفرما به پیمانکار تحویل شده است ، اقدام به احداث بنا یا ساختمان کند . اگر در اثر اجرای کار در ملک غیر که از طرف کارفرما تحویل شده است ، صاحب ملک اقامه دعوا و درخواست خسارت و جلوگیری و توقف کار نماید ، طرف ادعا کارفرماست و پیمانکار هیچ گونه مسئولیت و تعهدی در این مورد ندارد .

و) در صورتی که طبق اسناد و مدارک پیمان ، تامین تمام یا قسمتی از زمین مورد نیاز تجهیز کارگاه به عهده پیمانکار باشد یا پیمانکار بخواهد طبق صلاحدید خود از محلهایی خارج از محل های تحویلی کارفرما برای تجهیز کارگاه استفاده کند ، باید موقعیت آنها را به تأیید کارفرما برساند . در این حالت ، مسئولیت هر نوع ادعا و طلب خسارت از سوی صاحب ملک به عهده پیمانکار است و کارفرما در این موارد مسئولیتی ندارد .

هرگاه پیمانکار محل های مورد نیاز تجهیز کارگاه را به صورت اجاره ای در اختیار بگیرد ، باید اجاره نامه آنها ، امکان انتقال مورد اجاره را به کارفرما پیش بینی کند .

ماده ۲۹. تغییر مقادیر کار، قیمت های جدید ، تعدیل نرخ پیمان

الف) در ضمن اجرای کار، ممکن است مقادیر درج شده در فهرست بها و مقادیر منضم به پیمان تغییر کند . تغییر مقادیر به وسیله مهندس مشاور محاسبه می شود و پس از تصویب کارفرما به پیمانکار ابلاغ می شود . پیمانکار با دریافت ابلاغ تغییر مقادیر کار ، موظف به انجام با نرخ پیمان است ، به شرط آنکه مبلغ ناشی از تغییر مقادیر کار ، از حدود تعیین شده در زیر بیشتر نشود .

۱- افزایش مقادیر باید در چارچوب موضوع پیمان به پیمانکار ابلاغ شود . جمع مبلغ مربوط به افزایش مقادیر و مبلغ کار های با قیمت جدید (موضوع بند ج) نباید از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود .

تبصره : اگر نرخ پیمان مشمول تعدیل آحاد بها باشد ، برای محاسبه افزایش مبلغ پیمان به سبب قیمت های جدید ، ابتدا قیمت های جدید به مبنای نرخ پیمان تبدیل می شود و سپس ملاک محاسبه قرار می گیرد .

۲- جمع مبلغ مربوط به کاهش مقادیر و حذف آنها نباید از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود. اگر این مبلغ ، از حد تعیین شده بیشتر شود و پیمانکار با اتمام کار با نرخ پیمان موافق باشد ، عملیات موضوع پیمان در چارچوب پیمان انجام می شود . ولی در صورتی که پیمانکار مایل به اتمام کار نباشد ، پیمان طبق ماده ۴۸ خاتمه داده می شود .

تبصره ۱- در صورت حذف قسمتهایی از کار به استناد بند ج ماده ۲۸ ، برای تعیین حد افزایش یا کاهش مقادیر طبق بند های ۱ و ۲ ، به جای مبلغ اولیه پیمان ، مبلغ اولیه پیمان پس از کسر مبلغ کار های حذف شده به وسیله پیمانکار ، ملاک قرار می گیرد .

تبصره ۲. اضافه یا کاهش مقادیر کار طبق مفاد بند های (الف-۱) و (الف-۲) این ماده تا ۱۰ درصد با دستور مهندس مشاور عمل می شود ، ولی اضافه بر آن با تصویب کارفرما قابل اجرا است .

ب) در صورتی که پس از تکمیل کار و تصویب صورت و وضعیت قطعی مشخص شود ، مقادیر کار بدون آنکه از سوی کارفرما کم شده باشد ، نسبت به مقادیر منضم به پیمان کاهشی بیش از حد تعیین شده در بند (الف-۲) داشته باشد ، در این حالت نیز نرخ پیمان ملاک عمل است .

ج) اگر در چارچوب موضوع پیمان ، کارهایی به پیمانکار ابلاغ کارهایی به پیمانکار ابلاغ شود که برای آنها قیمت و مقدار در فهرست بها و مقادیر منضم به پیمان پیش بینی نشده است ، پیمانکار باید بی درنگ پس از دریافت ابلاغ مهندس مشاور ، قیمت پیشنهادی خود را برای اجرای کار های یاد شده ، همراه با تجزیه قیمت ، به مهندس مشاور تسلیم نماید . قیمتی که با توافق پیمانکار و مهندس مشاور تعیین می شود و به تصویب کارفرما برسد ، ملاک پرداخت است . قیمت های جدیدی که به این صورت تعیین می شود باید بر حسب هزینه اجرای کار در محل اجرا محاسبه گردد . از این رو ، تنها ضریب هزینه بالا سري پیمان به قیمت های جدید اعمال می شود .

تبصره - در صورتی که پیمان با استفاده از فهرست های بهای واحد پایه منعقد شده باشد ، چگونگی تعیین قیمت جدید ، علاوه بر مفاد این بند ، تابع دستورالعمل نحوه استفاده از قیمت های پایه در تعیین قیمت جدید با اولویت یاد شده است .

د) جمع بهای قیمت های جدید ، علاوه بر آنکه تابع سقف تعیین شده در بند الف است ، نباید از ۱۰ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود .

ه) تعدیل نرخ پیمان طبق شرایط پیش بینی شده در شرایط خصوصی است

ماده ۳۰. تغییر مدت پیمان

الف) در صورت وقوع هر يك از موارد زیر که موجب افزایش مدت اجرای کار شود ، پیمانکار می تواند درخواست تمدید مدت پیمان را بنماید . پیمانکار درخواست تمدید مدت پیمان را با ارائه محاسبات و دلایل توجیهی ، به مهندس مشاور تسلیم می کند و مهندس مشاور پس از بررسی و تأیید ، مراتب را برای اتخاذ تصمیم به کارفرما گزارش می کند و سپس نتیجه تصمیم کارفرما را به پیمانکار ابلاغ می نماید .

۱- در صورتی که بند های الف و ج ماده ۲۹ ، مبلغ پیمان تغییر می کند .

۲- هرگاه به دستور کارفرما یا مهندس مشاور نقشه های اجرایی یا مشخصات فنی تغییر اساسی کند .

۳- هرگاه کارفرما در تحویل کارگاه ، ابلاغ دستور کارها یا نقشه و تحویل مصالحی که تهیه آنها به عهده اوست تاخیر کند . تاخیر ابلاغ دستور کارها و نقشه ها به شرطی مشمول این بند است که پیمانکار با توجه به برنامه زمانی تفصیلی ، آنها را از مهندس مشاور درخواست کرده باشد .

۴- اگر در تحویل مصالحی که فروش آنها لزوماً باید با حواله کارفرما صورت گیرد تاخیر ایجاد شود به شرطی که پیمانکار با توجه به برنامه زمانی تفصیلی برای تهیه آنها به موقع اقدام کرده باشد .

۵- در موارد حوادث قهری و همچنین در موارد مربوط به کشف اشیای عتیقه و آثار تاریخی به در مواد ۲۶ و ۴۳ پیش بینی شده است .

۶- هرگاه محدودیت برای ورود مصالح و تجهیزات طبق بند (د) ماده ۲۰ پیش آید .

۷- در صورتی که طبق ماده ۴۹ به حالت تعلیق درآید .

۸- در صورتی که قوانین و مقررات جدیدی وضع شود که در تغییر مدت اجرای کار موثر باشد .

۹- هرگاه کارفرما نتواند تعهدات مالی خود را در موعد های درج شده در اسناد و مدارک پیمان انجام دهد .

۱۰- موارد دیگری که به تشخیص کارفرما خارج از قصور پیمانکار باشد .

ب) اگر وقوع برخی از موارد درج شده در بند الف موجب کاهش مدت پیمان شود ، مهندس مشاور با کسب نظر پیمانکار ، کاهش مدت پیمان را تعیین می کند . و مراتب را برای اتخاذ تصمیم به کارفرما گزارش می نماید و سپس نتیجه تصمیم کارفرما را به پیمانکار ابلاغ می کند .

ج) در پایان مدت اولیه پیمان یا هر تمدید مدت پیمان ، اگر کار به اتمام نرسیده باشد ، مهندس مشاور با کسب نظر پیمانکار و با توجه به موارد تعیین شده در بند الف علل تاخیر کار را بررسی می کند و میزان مدت مجاز و غیر مجاز آن را با توافق پیمانکار تعیین می نماید و نتیجه کار را به کارفرما گزارش می دهد و سپس نظر کارفرما را در مورد میزان مجاز یا غیر مجاز تاخیر کار به پیمانکار اعلام می کند و معادل مدت تاخیر مجاز ، مدت پیمان را تمدید می نماید .

د) در اجرای مفاد این ماده برای تمدید مدت پیمان ، تاخیر های هم زمان ناشی از عوامل مختلف درج شده در بند الف ، فقط يك بار محاسبه می شود .

ه) در اجرای مفاد این ماده ، اگر پیمانکار با مهندس مشاور توافق نداشته باشد یا نسبت به تصمیم کارفرما معترض باشد ، طبق نظر کارفرما عمل می شود و پیمانکار می تواند بر اساس ماده ۵۳ برای حل مسئله اقدام نماید .

ماده ۳۱. مدیریت اجرا

کارفرما می تواند قسمتی از اختیارات خود را به شخص حقوقی ، که مدیر طرح نامیده می شود ، واگذار نماید . کارفرما مدیر طرح را با تعیین حدود اختیارات واگذار شده به پیمانکار معرفی می نماید . تمام تصمیم گیری های مدیر طرح در چارچوب اختیارات واگذار شده ، در حکم تصمیم کارفرما می باشد .

ماده ۳۲. نظارت بر اجرای کار

الف) عملیات اجرای پیمانکار ، همیشه باید زیر نظر و با اطلاع مهندس مشاور انجام شود ، نظارتی که طرف کارفرما و مهندس مشاور در اجرای کارها به عمل می آید . به هیچ روی ، از میزان مسئولیت پیمانکار نمی کاهد .

نظارت مستقیم در کار پیمانکار ، در محدوده کارگاه و در موارد خاص (برای ساخت قطعات و تجهیزات) در خارج از کارگاه انجام می شود . در هر حال ، پیمانکار باید گزارش پیشرفت اقدامهایی را که در خارج از کارگاه به منظور انجام تعهدات پیمان انجام می دهد ، به مهندس مشاور تسلیم نماید .

ب) مهندس مشاور ، تنها مرجع فنی پیمانکار برای اجرای موضوع پیمان از سوی کارفرماست . هرگاه تغییرات ، اظهار نظر های فنی و اصلاحات مورد نظر پیمانکاران ، سازندگان و بازرسان فنی ، پس از هماهنگی با مهندس مشاور انجام می گیرد . توسط وی به پیمانکار ابلاغ می شود . مواردی که مهندس مشاور ، موظف به کسب مجوز از کارفرما ، برای انجام وظایف نظارت است ، در اسناد و مدارک پیمان تعیین شده است .

ج) مهندس مشاور به منظور اطمینان از صحت اجرای کار ، اقدام آزمایش مصالح یا کارهای انجام یافته می کند . هزینه انجام آزمایشها بر عهده کارفرماست ، مگر آنکه در اسناد و مدارک پیمان ترتیب دیگری هم پیش بینی شده باشد . هرگاه نتایج این آزمایشها با آنچه که در مدارک فنی تعیین شده است تطبیق نکند ، پیمانکار متعهد است که مصالح و کارها را طبق دستور مهندس مشاور اصلاح کند . هزینه انجام این اصلاحات به عهده پیمانکار است ، مگر آنکه نقص موجود مربوط به مدارک فنی باشد .

پیمانکار موظف است که برای نمونه برداری از مصالح یا انجام هر نوع آزمایشی ، تعداد لازم کارگر به صورت موردی و موقت ، به طور رایگان در اختیار مهندس مشاور بگذارد .

د) در صورتی که مهندس مشاور مواردی از عدم رعایت مشخصات فنی، نقشه‌ها و مدارک دیگر فنی پیمان را در اجرای کارها مشاهده کند، با ارسال اخطاریه‌ای اصلاح کارهای معیوب را در مدت مناسبی که با توجه به حجم و نوع کار تعیین می‌نماید از پیمانکار می‌خواهد. اگر پس از مهلت تعیین شده پیمانکار نسبت به اصلاح کارها اقدام نکند، کارفرما می‌تواند خودش کارهای معیوب را اصلاح نماید و هزینه‌های مربوط را به اضافه ۱۵ درصد از مطالبات پیمانکار کسر نماید. در صورتی که عدم توجه به اخطار مهندس مشاور برای اصلاح هر کار معیوب از سوی پیمانکار تکرار شود، کارفرما می‌تواند پیمان را طبق ماده ۴۶ فسخ نماید.

ه) کارفرما در مدت اجرای پیمان، هر موقع که لازم بداند، توسط نمایندگان خود عملیات پیمانکار را بازرسی می‌کند. پیمانکار موظف است که هر نوع اطلاعات و مدارکی را که مورد نیاز باشد، در اختیار نمایندگان کارفرما بگذارد و تسهیلات لازم را برای انجام این بازرسی‌ها فراهم سازد.

و) اگر کارفرما در طول مدت پیمان، تصمیم به تغییر مهندس مشاور بگیرد، این تصمیم باید دست کم یک ماه پیشتر به اطلاع پیمانکار برساند. پیمانکار و مهندس مشاور، موظف هستند که تکلیف آزمایش‌هایی را تمام، صورت جلسه‌های در دست اقدام و صورت کارکرد‌های در حال رسیدگی را روشن کنند. در صورتی که مهندس مشاور به شرح پیشگفته عمل نکند، کارفرما مستقیماً به جای مهندس مشاور تکلیف کارهای ناتمام را روشن می‌کند و هزینه‌های مربوط به این اقدام را به حساب بدهی مهندس مشاور منظور می‌نماید.

اگر در زمان اعلام کارفرما مبنی بر تغییر مهندس مشاور، بخشهایی از کار توسط پیمانکار در حال اجرا باشد که اتمام آن بخش منجر به صدور تائیدیه‌های مهندس مشاور شده و این امر موکول به زمان پس از تغییر مهندس مشاور شود، این گونه موارد، باید در طول یک هفته از تاریخ اعلام کارفرما، از سوی پیمانکار به کارفرما منعکس شود، تا کارفرما ترتیب لازم را برای عدم انقطاع آن بخش از کار پیمانکار و صدور به موقع تائیدیه بدهد.

کارفرما مهندس مشاور جدید را به پیمانکار معرفی میکند و اختیارات او را طبق آنچه که برای مهندس مشاور قبلی تعیین شده بود، تنفیذ یا تغییرات مربوط را به پیمانکار ابلاغ می‌کند و از آن پس، تصمیم‌ها، و دستورهای مهندس مشاور جدید در چارچوب پیمان برای پیمانکار لازم الاجراست.

ماده ۳۳. مهندس ناظر

مهندس ناظر که نماینده مهندس مشاور در کارگاه است وظیفه دارد که با توجه به اسناد و مدارک پیمان، در اجرای کار، نظارت و مراقبت دقیق به عمل آورد و مصالح و تجهیزاتی را که باید به مصرف برساند، بر اساس نقشه‌ها و مشخصات فنی مورد رسیدگی و آزمایش قرار دهد و هرگاه عیب و نقصی در آنها یا در نحوه مهارت کارکنان یا چگونگی کار مشاهده کند، دستور رفع آنها را به پیمانکار بدهد. همچنین هر گاه بعضی از ماشین‌آلات معیوب باشد به طوری که نتوان با آنها کار کرد، مهندس ناظر تعمیر یا تعویض و یا تغییر آنها را از پیمانکار می‌خواهد. با رعایت مفاد بند ب، هرگونه دستوری که از طرف مهندس ناظر به پیمانکار داده می‌شود، به مثابه دستورهای داده شده توسط مهندس مشاور است. پیمانکار ملزم به اجرای آنهاست.

ب) مهندس ناظر ، به هیچ روی ، حق ندارد که از تعهدات پیمانکار بکاهد یا موجب تمدید مدت پیمان یا پرداخت اضافی به پیمانکار شود یا هر نوع دستور تغییر کاری را صادر کند .

ج) پیمانکار مکلف است که دستور های مهندس ناظر را در حدود مفاد این ماده اجرا نماید ، مگر در مواردی که آنها را بر خلاف اسناد و مدارک پیمان تشخیص دهد ، که در این صورت ، موظف است که موضوع را به مهندس مشاور بنویسد و کسب تکلیف کند . هرگاه مهندس مشاور موضوع را فیصله ندهد ، نظر کارفرما در آن مورد قاطع می شود .

د) با وجود نظارتی که از طرف مهندس ناظر در اجرای کارها به عمل می آید ، کارفرما و مهندس مشاور حق دارد مصالح مصرفی و کارهای انجام یافته را مورد رسیدگی قرار دهند . و اگر مشخصات آنها را مغایر نقشه ها و مشخصات فنی تشخیص دهند ، پیمانکار متعهد است مصالح و کارهای معیوب را به هزینه خود تعویض نماید . به هر حال ، نظارت مهندس ناظر از مسئولیت های پیمانکار نمی کاهد و سلب حق از کارفرما و مهندس مشاور نمی کند .

فصل چهارم

تضمین ، پرداخت ، تحویل کار

ماده ۳۴. تضمین انجام تعهدات

موقع امضای پیمان ، برای تضمین انجام تعهدات ناشی از آن ، پیمانکار باید ضمانت نامه ای معادل ۵ درصد مبلغ اولیه پیمان صادر شده از طرف بانک مورد قبول کارفرما و طبق نمونه ای که ضمیمه اسناد مناقصه بوده است ، تسلیم کارفرما کند . ضمانتنامه یاد شده باید تا یک ماه پس از تاریخ تحویل موقت موضوع پیمان معتبر باشد . تا هنگامی که تحویل موقت انجام نشده است ، پیمانکار مکلف است برای تمدید ضمانت نامه یاد شده اقدام نماید . و اگر تا ۱۵ روز پیش از انقضای مدت اعتبار ضمانتنامه پیمانکار موجبات تمدید آن را فراهم نکرده است کارفرما حق دارد که مبلغ ضمانتنامه را از بانک ضامن دریافت کند و وجه آن را به جای ضمانتنامه ، به رسم وثیقه نزد خود نگه دارد . کارفرما تضمین انجام تعهدات را پس از تصویب صورت مجلس تحویل موقت ، با توجه به تبصره ۱ این ماده آزاد است .

تبصره ۱. حداکثر تا یک ماه بعد از تحویل موقت ، آخرین صورت وضعیت موقت طبق ماده ۳۷ ، بدون منظور داشتن مصالح پای کار تنظیم می شود . هرگاه بر اساس این صورت وضعیت ، پیمانکار بدهکار نباشد یا جمع بدهی او نصف کسور تضمین حسن انجام کار کمتر باشد ضمانت نامه انجام تعهدات بی درنگ آزاد می شود . ولی هرگاه میزان بدهی پیمانکار ، از نصف کسور تضمین حسن انجام کار بیشتر باشد ، ضمانت نامه انجام تعهدات بر حسب مورد طبق شرایط تعیین شده در ماده ۴۰ یا ۵۲ آزاد می شود .

تبصره ۲. در صورتی که تمام یا قسمتی از تضمین انجام تعهدات ، به صورت نقد نزد کارفرما باشد ، با رعایت مقررات ، به جای ضمانت نامه بانکی از انواع دیگر اوراق بهادار استفاده شود ، چگونگی گرفتن تضمین و استرداد آن در هر مورد ، طبق شرایطی است که در این پیمان برای ضمانتنامه بانکی تعیین شده است .

ماده ۳۵. تضمین حسن انجام کار

از مبلغ هر پرداخت به پیمانکار ، معادل ۱۰ درصد به عنوان تضمین حسن انجام کار کسر و در حساب سپرده نزد کارفرما نگاهداری می شود . نصف این مبلغ پس از تصویب صورت وضعیت قطعی طبق ماده ۴۰ و نصف دیگر پس از تحویل قطعی ، با رعایت مواد ۴۲ و ۵۲ ، مسترد می گردد.

تبصره - پیمانکار می تواند ، وجوه سپرده تضمین حسن انجام کار را طبق دستورالعمل نافذ در زمان ارجاع کار که شماره و تاریخ آن در اسناد و مدارک پیمان درج شده است ، دریافت کند .

ماده ۳۶. پیش پرداخت

کارفرما موافقت دارد که به منظور تقویت بنیه مالی پیمانکار ، مبلغی به عنوان پیش پرداخت به پیمانکار پرداخت نماید . میزان ، روش پرداخت و چگونگی واریز پیش پرداخت و دیگر ضوابط آن ، بر اساس دستورالعمل مربوط است که در زمان ارجاع کار نافذ بوده و شماره و تاریخ آن در اسناد و مدارک پیمان درج شده است .

پیمانکار در موعد های مقرر در دستورالعمل پیشگفته ، برای دریافت هر یک از اقساط پیش پرداخت ، درخواست خود را به مهندس مشاور می نویسد . کارفرما پس از تأیید مهندس مشاور ، هر قسط پیش پرداخت را در مقابل تضمین تعیین شده در دستورالعمل ، بدون اینکه وجوهی از آن کسر شود ، پرداخت می نماید . مهلت پرداخت هر قسط پیش پرداخت ۲۰ روز از تاریخ درخواست پیمانکار که به تأیید مهندس مشاور رسیده است ، یا ۱۰ روز از تاریخ ارائه تضمین از سوی پیمانکار ، هر کدام که بیشتر است ، می باشد .

ماده ۳۷. پرداخت ها

الف) در آخر هر ماه ، پیمانکار ، وضعیت کار های انجام شده از شروع کار تا آن تاریخ را طبق نقشه های اجرایی ، دستور کارها و صورت جلسه هاست اندازه گیری می نماید و مقدار مصالح و تجهیزات پای کار را تعیین می کند ، سپس بر اساس فهرست بهای منضم به پیمان ، مبلغ صورت وضعیت را محاسبه کرده و آنرا در آخر ماه تسلیم مهندس ناظر می نماید . مهندس مشاور ، صورت وضعیت پیمانکار را از نظر تطبیق با اسناد و مدارک پیمان کنترل کرده و در صورت لزوم با تعیین دلیل اصلاح می نماید و آن را در مدت حداکثر ۱۰ روز از تاریخ دریافت از سوی مهندس ناظر برای کارفرما ارسال می نماید و مراتب را نیز به اطلاع پیمانکار می رساند . کارفرما صورت وضعیت کنترل شده از سوی مهندس ناظر ، برای کارفرما ارسال می نماید و مراتب را نیز به اطلاع پیمانکار می رساند . کارفرما صورت وضعیت کنترل شده از سوی مهندس مشاور را رسیدگی کرده و بعد از کسر وجوهی که بابت صورت وضعیت های موقت قبلی پرداخت شده است و همچنین اعمال

کسور قانونی و کسور متعلقه طبق پیمان ، باقیمانده مبلغ قابل پرداخت به پیمانکار را حداکثر ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول صورت وضعیت ، با صدور چک به نام پیمانکار ، پرداخت می کند . با پرداخت صورت وضعیت موقت ، تمام کارها و مصالح و تجهیزاتی که در صورت وضعیت مزبور درج گردیده است متعلق به کارفرماست ، لیکن به منظور اجرای بقیه کار های موضوع پیمان ، به رسم امانت ، تا موقع تحویل موقت ، در اختیار پیمانکار قرار می گیرد .

مقادیر درج شده در صورت وضعیت های موقت و پرداخت هایی که بابت آنها به عمل می آید جنبه موقت و علی الحساب دارد و هر نوع اشتباه اندازه گیری و محاسباتی و جز اینها ، در صورت وضعیت های بعدی یا در صورت وضعیت قطعی ، اصلاح و رفع میشود . به منظور ایجاد امکان برای تهیه ، رسیدگی و تصویب صورت وضعیت قطعی در مهلت های تعیین شده در ماده ۴۰ پیمانکار باید ضمن اجرای کار و پس از اتمام هر یک از اجزای آن ، نسبت به تهیه متره های قطعی و ارائه آنها به مهندس مشاور برای رسیدگی همراه با صورت جلسه ها و مدارک مربوط اقدام نماید ، این اسناد باید در تهیه صورت وضعیت های موقت نیز مورد استفاده قرار می گیرد .

تبصره ۱. هر گاه به علی صورت وضعیت ارسالی از طرف مهندس مشاور مورد تأیید کارفرما پس از وضع کسور تعیین شده در این ماده ، تا ۷۰ درصد مبلغ صورت وضعیتی را که مهندس مشاور ارسال نموده است ، به عنوان علی الحساب و در مدت مقرر در این ماده در وجه پیمانکار پرداخت می کند و صورت وضعیت را همراه با دلایل رد آن ، برای تصحیح به مهندس مشاور بر میگرداند ، تا پس از اعمال اصلاحات لازم در مدت حداکثر ۵ روز ، دوباره به شرح یاد شده برای کارفرما اصلاح ارسال شود و بقیه مبلغ به ترتیبی که گفته شد به پیمانکار پرداخت گردد . در این صورت ، مهلت پرداخت مبلغ صورت وضعیت از تاریخی شروع می شود که صورت وضعیت تصحیح شده تسلیم کارفرما شود .

تبصره ۲. هرگاه پیمانکار نسبت به صورت وضعیتی که به شرح پیشگفته اصلاح شده است معترض باشد ، اعتراض خود را با ذکر دلیل ، حداکثر ظرف یک ماه ، به کارفرما اعلام میکند تا مورد رسیدگی قرار گیرد .

تبصره ۳. اگر پیمانکار در موعد مقرر صورت وضعیت موقت را تهیه و تسلیم مهندس ناظر نکند ، مهندس مشاور با تأیید کارفرما و به هزینه پیمانکار اقدام به تهیه آن می کند و اقدامات بعدی برای رسیدگی و پرداخت آن را به ترتیب این ماده به عمل می آورد . در این حالت ، هیچ گونه مسئولیتی از نظر تاخیر در پرداخت صورت وضعیت مربوط متوجه کارفرما نیست .

ب) در پیمانهای که مشمول تعدیل آحاد بها هستند ، پس از تأیید هر صورت وضعیت موقت از سوی کارفرما ، پیمانکار صورت وضعیت تعدیل آحاد بهای آن صورت وضعیت را بر اساس آخرین شاخص های اعلام شده محاسبه می نماید و به منظور بررسی و پرداخت به نحوی که در بند الف تعیین شده است ، برای مهندس مشاور ارسال می کند .

تبصره - اگر به هر دلیل و غیر از قصور پیمانکار ، تعدیل کارکرد های هر نیمه از سال (سه ماهه اول و دوم و سوم و چهارم) پس از سپری شدن سه ماه از آن نیمه سال ، با شاخص های قطعی ، پرداخت نشود ، طبق بند ۹ ماده ۳۰ عمل خواهد شد .

ج) برای پرداخت وجوه دیگری که به وجب اسناد و مدارک پیمان به پیمانکار تعلق می گیرد ، مهندس مشاور ، ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت صورت حساب پیمانکار ، آن را رسیدگی می کند و به کارفرما تسلیم می نماید تا طبق بند الف برای رسیدگی و پرداخت آن اقدام شود .

ماده ۳۸. پرداخت های ارزی

هرگاه طبق اسناد و مدارک پیمان پیمانکار برای بعضی از هزینه های اجرایی موضوع پیمان ، احتیاج به ارز داشته باشد ، بدین ترتیب رفتار می شود .

الف) اگر در اجرای بند الف ماده ۱۷ برای استخدام متخصصان خارجی در اسناد و مدارک پیمان ، پرداخت ارز از سوی کارفرما تعهد شده باشد ، کارفرما ارز مورد نیاز را در مقابل پرداخت معادل ریالی آن از سوی پیمانکار ، به نرخ رسمی فروش بانک مرکزی ایران در تاریخ پرداخت ، در اختیار پیمانکار قرار می دهد ، به شرط آنکه قرارداد آنها ، قسمتی از حقوق که هیچ گاه نباید از ۵۰ درصد بیشتر باشد ، به ارز پیش بینی شده باشد .

ب) برای تهیه مصالح و تجهیزاتی که در اسناد و مدارک پیمان ، پرداخت ارز از سوی کارفرما تعهد شده است و باید از خارج کشور وارد شود و در عملیات موضوع پیمان مصرف گردیده و در کار باقی بماند ، پیمانکار باید طبق مشخصات تعیین شده در اسناد و مدارک پیمان و با توجه به برنامه زمانی تفصیلی ، برای تهیه پروفرمای خرید مصالح و تجهیزات مورد بحث ، به طوری دست کم دارای ۹۰ روز اعتبار باشد ، اقدام نماید . پیمانکار باید با مسئولیت خود ، اسناد فروشنده را از لحاظ انطباق مقادیر و مشخصات آنها با اسناد و مدارک پیمان ، کنترل نماید ، و پس از تأیید ، ظرف مدت ۲۰ روز از تاریخ وصول آنها ، نظر کارفرما را به پیمانکار ابلاغ نماید . اسناد مربوط به خرید مصالح و تجهیزات پیشگفته باید به نام کارفرما صادر شود . کارفرما صادر شود . کارفرما بر اساس اسناد تأیید شده به حساب پیمانکار اقدام به گشایش اعتبار می نماید . پیمانکار با نظارت کارفرما ، نسبت به ترخیص مصالح و تجهیزات سفارش شده از گمرک ، به هزینه خود ، اقدام می نماید . پس از آنکه مصالح و تجهیزات یاد شده وارد کارگاه شد و بهای آن به صورت کار یا مصالح و تجهیزات پای کار در صورت وضعیتها منظور گردید ، پرداخت های قبلی که به صورت اعتبار از طرف کارفرما انجام شده است ، از طلب پیمانکار کسر می شود .

ج) اگر در اجرای بند های (الف) و (ب) نرخ تسعیر ارز نسبت به نرخ آن در تاریخ تسلیم پیشنهاد قیمت پیمانکار تغییر کند ، در صورت افزایش نرخ ارز ، تفاوت نرخ تسعیر ارز به حساب بستانکاری پیمانکار منظور می شود . و در صورت کاهش نرخ ارز به حساب بدهی پیمانکار منظور می گردد.

د) تعدیل نرخ کارهای موضع بند (ب) در صورت شمول تعدیل به این پیمان، تابع مقررات تعدیل خاص طبق دستورالعمل آحاد بها که در مورد این پیمان نافذ است، می باشد.

ه) اگر برای خرید ماشین آلات و ابزار خاصی که برای اجرای کار مورد نیاز است و امکان تهیه آنها در داخل نیست و باید خارج از کشور وارد شود، از سوی کارفرما تسهیلات ارزی در اسناد و مدارک پیمان پیش بینی شده باشد، در این مورد، به ترتیب پیش بینی شده عمل می شود. پرداخت هزینه تامین ماشین آلات و ابزار موضوع این بند، به عهده پیمانکار، و مالکیت آنها، متعلق به پیمانکار است.

ماده ۳۹. تحویل موقت

الف) پس از آنکه عملیات موضوع پیمان تکمیل گردید و کار آماده بهره برداری شد، پیمانکار از مهندس مشاور تقاضای تحویل موقت می کند و نماینده خود را برای عضویت در هیات تحویل معرفی می نماید. مهندس مشاور، به درخواست پیمانکار رسیدگی می کند و در صورت تائید، ضمن تعیین تاریخ آمادگی کار برای تحویل موقت، تقاضای تشکیل هیات تحویل موقت را از کارفرما می نماید. کارفرما به گونه ای ترتیب کار را فراهم می کند که هیات تحویل، حداکثر در مدت ۲۰ روز از تاریخ آمادگی کار که به تائید مهندس مشاور رسیده است، در محل کار حاضر شود و برای تحویل موقت اقدام نماید. اگر به نظر مهندس مشاور عملیات موضوع پیمان آماده بهره برداری نباشد، ظرف مدت ۷ روز از دریافت تقاضای پیمانکار، نواقص و کارهایی را که باید پیش از تحویل موقت تکمیل شود به اطلاع پیمانکار می رساند.

هیات تحویل موقت متشکل است از:

نماینده کارفرما

نماینده مهندس مشاور

نماینده پیمانکار

کارفرما تاریخ و محل تشکیل هیات را به اطلاع مهندس مشاور و پیمانکار می رساند و تا تشکیل هیات، مهندس مشاور، برنامه زمان های آزمایشهایی را که برای تحویل کار لازم است تهیه و به پیمانکار ابلاغ می کند تا آن قسمت از وسایل را که تدارک آنها طبق اسناد و مدارک پیمان به عهده اوست، برای روز تشکیل هیات در محل کار آماده کند. پیمانکار موظف است که تسهیلات لازم را برای هیات تحویل، فراهم نماید.

آزمایش های لازم به تشخیص و با نظر اعضای هیئت در محل انجام می شود و نتایج آن در صورت مجلس تحویل موقت درج می گردد. به جز آزمایشهایی که طبق اسناد و مدارک پیمان هزینه آنها به عهده پیمانکار است، هزینه آزمایشها را کارفرما پرداخت می کند.

هرگاه هیئت تحویل عیب و نقصی در کارها مشاهده نکنند اقدام تنظیم صورت جلسه تحویل موقت می نماید. صورت جلسه تحویل موقت را به همراه نتیجه آزمایش های انجام شده، برای کارفرما ارسال می

کنند و نسخه ای از آن را نیز تا ابلاغ از سوی کارفرما در اختیار پیمانکار قرار می دهد کارفرما بعد از تأیید ، تحویل موقت عملیات موضوع پیمان را به پیمانکار ابلاغ می نماید .

هرگاه هیئت تحویل عیب و نقصی در کارها مشاهده نمایند ، اقدام به تشکیل صورت جلسه تحویل موقت با تعیین مهلتی برای رفع نقص می کند و فهرستی از نقایص و معایب کارها و عملیات ناتمام و آزمایش هایی که نتیجه آن بعداً معلوم می شود را تنظیم و ضمیمه صورت جلسه تحویل موقت می نماید و نسخه ای از آنها را به پیمانکار می دهد . پس از اعلام رفع نقص از جانب پیمانکار ، مهندس مشاور به اتفاق نماینده کارفرما ، دوباره عملیات را بازدید می کند و اگر بر اساس فهرست نقایص تعیین شده ، هیچ گونه عیب و ایرادی باقی نمانده باشد ، مهندس مشاور ، صورت جلسه تحویل موقت و گواهی رفع نقایص و معایب را به امضای نماینده کارفرما ، مهندس مشاور و پیمانکار رسیده است ، همراه نتایج آزمایش های خواسته شده برای کارفرما ارسال می کند تا پس از تأیید کارفرما ، به پیمانکار ابلاغ می شود . اگر به تشخیص کارفرما حضور نماینده او در بازدید از کار و گواهی رفع نقص ضروری نباشد ، به مهندس مشاور نمایندگی می دهد تا به جای نماینده کارفرما اقدام کند .

تاریخ تحویل موقت ، تاریخ تشکیل هیات در محل و تحویل کار به کارفرماست . که در صورت مجلس تحویل موقت درج می شود . تاریخ شروع دوره تضمین ، تاریخ تحویل موقت است . به شرط آنکه هیات تحویل ، هیچ گونه نقصی در کار مشاهده نکند یا نقایص در مهلتی که از طرف هیات تعیین شده است رفع می شود . اگر زمانی که پیمانکار صرف ، رفع نقایص می کند ، بیش از مهلت تعیین شده باشد ، تاریخ تحویل موقت ، همان تاریخ تشکیل هیات و تحویل کار به کارفرماست ، ولی تاریخ شروع دوره تضمین ، تاریخ رفع نقص است که به تأیید مهندس مشاور رسیده باشد .

اگر هیات تحویل موقت ، دیرتر از موعد مقرر (۲۰ روز از تاریخ اعلام آمادگی کار از سوی پیمانکار که به تأیید مهندس مشاور رسیده است) در محل حاضر شود و برای تحویل موقت اقدام نماید ، تاریخ تحویل موقت ، تاریخ تشکیل هیات در محل و تحویل کار به کارفرماست . در این حالت ، اگر هیات نقصی در کار مشاهده نکند یا نقایصی در مهلتی که از سوی هیئت تعیین شده است رفع شود ، تاریخ شروع تضمین ۲۰ روز بعد از تاریخ اعلام آمادگی کار از سوی پیمانکار که به تأیید مهندس مشاور رسیده است می باشد ، مگر آنکه زمانی که پیمانکار صرف رفع نقص می کند بیش از مهلت تعیین شده باشد که در این صورت ، تاریخ شروع دوره تضمین ، برابر تاریخ رفع نقص که به تأیید مهندس مشاور رسیده است منتهای مدت تاخیر تشکیل هیات در محل (نسبت به مهلت ۲۰ روز) می باشد . کارفرما باید هزینه های حفظ و نگه داری از کار برای مدت تاخیر در تحویل موقت (نسبت به مهلت ۲۰ روز) به پیمانکار پرداخت کند .

ب) در صورتی که در اسناد و مدارک پیمان ، برای تکمیل و تحویل موقت قسمت های مستقلی از کار ، زمان های مجزایی پیش بینی شده باشد ، یا به نظر کارفرما ، بهره برداری از قسمت های مستقلی از کار پیش از تکمیل کل کار مورد نیاز باشد ، کارفرما با رعایت این ماده ، قسمت های پیش گفته را تحویل موقت گرفته و اقدام های پس از تحویل موقت مانند آزاد نمودن تضمین انجام تعهدات ، شروع دوره تضمین ، تحویل قطعی ،

استرداد کسور تضمین حسن انجام کار ، را به تناسب آن قسمت از کار که تحویل موقت گردیده است ، طبق اسناد و مدارک پیمان ، به صورت مستقل انجام می دهد .

ج) اگر با توجه به بند (الف) ماده ۲۹ ، عملیات موضوع پیمان تا حد ۱۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان انجام شود ، ولی کار های اجرا شده قابل بهره برداری نباشد و پیمانکار برای ادامه کار موافقت نکند ، کارفرما طبق ماده ۴۸ به پیمان خاتمه می دهد .

د) در صورتی که عملیات موضوع پیمان طبق این ماده آماده تحویل موقت شود ، ولی پیمانکار تقاضای تحویل کار نکند ، مهندس مشاور آماده بودن کار برای تحویل موقت را به کارفرما اعلام می نماید تا کارفرما طبق این ماده برای تشکیل هیات و تحویل کار اقدام کند . اگر بعد از ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ کارفرما ، پیمانکار نماینده خود را برای تحویل موقت معرفی نکند ، کارفرما با تامین دلیل به وسیله دادگاه محل ، نسبت به تحویل موقت موضوع پیمان ، طبق این ماده اقدام می نماید . در این حالت ، پیمانکار حق هیچ گونه اعتراضی را در این مورد ندارد .

ه) پس از تقاضای پیمانکار برای تحویل موقت ، در صورتی که آماده بودن کار برای تحویل موقت مورد تأیید مهندس مشاور باشد ولی تدارکات لازم برای راه اندازی و انجام آزمایش های مورد نیاز مانند آب و برق که باید از سوی کارفرما تامین شود فراهم نباشد ، نحوه تحویل موقت و تحویل قطعی و آزاد کردن تضمین های پیمانکار با رعایت حقوق طرفین پیمان طبق نظر هیاتی متشکل از نماینده سازمان برنامه و بودجه ، نماینده کارفرما و نماینده پیمانکار می باشد . نظر این هیات قطعی و لازم الاجرا است .

و) پیمانکار موظف است که پس از تحویل موقت ، وسایل ، ماشین آلات و ابزار و مصالح اضافی متعلق به خود در محل های تحویلی کارفرما را ظرف مدت مناسبی که مورد قبول مهندس مشاور باشد ، از محل های یاد شده خارج کند . به علاوه پیمانکار ، باید ظرف مدت معینی که توسط مهندس مشاور تعیین می شود ساختمانها و تاسیسات موقتی را که برای اجرای کار در محل های تحویلی کارفرما ساخته است تخریب یا پیاده کند و مصالح و مواد زائد آن را از محل کار خارج و کارگاه را به هزینه خود تمیز کند . در غیر این صورت کارفرما می تواند برای خارج نمودن آنها به هر نحوی که مقتضی بداند عمل نماید و هزینه های آن را به حساب بدهکاری پیمانکار منظور نماید . در این صورت پیمانکار حق اعتراضی نسبت به اقدام کارفرما و ادعای ضرر و زیان به اموال و دارایی های خود را ندارد .

با توجه به این که مالکیت های ساختمان های پیش ساخته و مصالح بازیافتی و قطعات پیش ساخته ساختمانها و تاسیسات تجهیز کارگاه که به وسیله پیمانکار در محل های تحویلی کارفرما نصب یا احداث نموده است ، متعلق به پیمانکار است ، هرگاه تمام یا قسمتی از این ساختمان ها و تاسیسات موقت پیمانکار مورد احتیاج کارفرما باشد ، با توجه به اینکه در این حالت نباید وجهی بابت برچیدن ساختمانها و تاسیسات یاد شده به پیمانکار پرداخت شود ، قیمت آن با تراضی طرفین تعیین و به کارفرما فروخته و تحویل می شود .

ماده ۴۰. صورت وضعیت قطعی

پیمانکار باید حداکثر تا يك ماه از تاریخ تحویل موقت ، صورت وضعیت قطعی کار های انجام شده را بر اساس اسناد و مدارک پیمان ، بدون منظور نمودن مصالح و تجهیزات پای کار تهیه کند و برای رسیدگی به مهندس مشاور تسلیم نماید . مهندس مشاور صورت وضعیت دریافت شده را رسیدگی نموده و ظرف مدت سه ماه برای تصویب کارفرما ارسال می نماید .

کارفرما صورت وضعیت دریافت شده را ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ وصول رسیدگی می کند و نظر نهایی خود را ضمن ارسال يك نسخه از آن به پیمانکار ، اعلام می دارد .

در صورتی که پیمانکار ، ظرف مهلت تعیین شده ، برای تهیه صورت وضعیت قطعی اقدام نکند ، با تایید کارفرما ، مهندس مشاور به هزینه پیمانکار ، اقدام به تهیه آن می کند و بعد از امضای پیمانکار برای تصویب کارفرما ارسال می دارد . در صورتی که پیمانکار از امضای صورت وضعیت خودداری کند ، مهندس مشاور بدون امضای پیمانکار ، صورت وضعیت را برای کارفرما می فرستد .

در حالتی که پیمانکار ، صورت وضعیت را قبلاً امضا نموده است اگر اعتراضی نسبت به نظر کارفرما داشته باشد یا در حالتی که صورت وضعیت را قبلاً امضا نکرده است و نسبت به نظر کارفرما اعتراض دارد ، اعتراض خود را حداکثر ظرف يك ماه از تاریخ وصول وضعیت ، با ارائه دلیل و مدرک ، یکجا به اطلاع کارفرما می رساند . کارفرما حداکثر ظرف مدت يك ماه از تاریخ وصول نظر پیمانکار ، به موارد اعتراض رسیدگی می کند و قبول یا رد آنها را اعلام می نماید .

پیمانکار می تواند برای تعیین تکلیف آن قسمت از اعتراض خود که مورد قبول کارفرما واقع نمی شود ، طبق ماده ۵۳ اقدام نماید .

در صورتی که پیمانکار ظرف مدت تعیین شده به صورت وضعیت اعتراض نکند ، صورت وضعیت قطعی از طرف پیمانکار قبول شده تلقی می شود .

مقادیر کارها به ترتیب بالا در صورت وضعیت قطعی منظور می شود ، به تنهایی قاطع است و ماخذ تسویه حساب قرار می گیرد ، هرچند که بین آنها و مقادیری که در صورت وضعیت های موقت منظور گردیده است ، اختلاف باشد .

هرگاه با توجه به صورت وضعیت قطعی تصویب شده و سایر حساب های پیمانکار ، پیمانکار بدهکار نباشد ، نصف تضمین حسن انجام کار آزاد می شود .

تبصره . در مواردی که طبق مواد ۴۷ یا ۴۸ پس از فسخ یا خاتمه پیمان ، اقدام به تهیه صورت وضعیت قطعی می شود ، مهلت تهیه صورت وضعیت قطعی ، به ترتیب از تاریخ صورت برداری یا تاریخ تحویل کارهای انجام شده می باشد .

ماده ۴۱. تحویل قطعی

در پایان دوره تضمین تعیین شده در ماده ۵ موافقت نامه ، کارفرما بنا به تقاضای پیمانکار و تائید مهندس مشاور ، اعضای هیات تحویل قطعی و تاریخ تشکیل هیات را ، به همان گونه که در ماده ۳۹ برای تحویل موقت پیش

بینی شده است ، معین و به پیمانکار ابلاغ می کند . هیات تحویل قطعی ، پس از بازدید کارها ، هرگاه عیب و نقصی که ناشی از کار پیمانکار باشد مشاهده ننماید موضوع پیمان را تحویل قطعی می گیرد . و بی درنگ صورت جلسه آن را تنظیم و برای کارفرما ارسال می کند و نسخه ای از آن را تا ابلاغ از سوی کارفرما ، به پیمانکار می دهد ، و سپس کارفرما با تصویب تحویل قطعی کار را به پیمانکار ابلاغ می نماید .

تبصره ۱. هرگاه هیات تحویل قطعی ، عیب و نقصی ناشی از کار پیمانکار مشاهده کند ، برای رفع آنها طبق ماده ۴۲ رفتار می شود .

تبصره ۲. اگر پیمانکار در پایان دوره تضمین تعیین شده در ماده ۵ موافقت نامه ، تقاضای تحویل قطعی کار را ننماید ، مکلف به رفع نواقص ناشی از کار خود که تا تاریخ تقاضای تحویل قطعی بروز کرده است می باشد و تاریخ تقاضای پیمانکار ملاک اقدامات مربوط به تحویل قطعی است .

تبصره ۳. اگر کارفرما با وجود تقاضای پیمانکار ، اقدام به اعزام هیات تحویل نکند و این تاخیر بیش از دو ماه به طول انجامد و پس از درخواست مجدد پیمانکار و انقضای یک ماه از تاریخ تقاضای مجدد کارفرما در این زمینه اقدامی نکند ، عملیات موضوع پیمان تحویل قطعی شده تلقی می گردد و باید اقدامات پس از تحویل قطعی در مورد آن انجام شود .

ماده ۴۲. مسئولیت های دوره تضمین

اگر در دوره تضمین ، معایب و نواقصی در کار ببیند که ناشی از کار پیمانکار باشد ، پیمانکار مکلف است که آن معایب و نواقص را به هزینه خود رفع کند . برای این منظور ، کارفرما مراتب را با ذکر معایب و نواقص و محل آنها به پیمانکار ابلاغ می کند و پیمانکار باید حداکثر ۱۵ روز پس از ابلاغ کارفرما ، شروع به رفع معایب و نواقص می کند و آنها را طی مدتی که مرد قبول کار فرماست ، رفع نماید .

هرگاه پیمانکار در انجام این تعهد قصور ورزد یا مسامحه کند ، کارفرما حق دارد آن معایب را خودش یا به ترتیبی که مقتضی بداند رفع نماید و هزینه آن را به اضافه ۱۵ درصد ، از محل تضمین پیمانکار یا هر نوع مطالبات و سپرده ای که پیمانکار نزد او دارد ، برداشت نماید .

هزینه های حفاظت ، نگه داری و بهره برداری کارهای تحویل موقت شده در دوره تضمین به عهده کارفرماست .

فصل پنجم

حوادث قهری ، فسخ ، ختم ، تعلیق ، هزینه تسریع ، خسارت تاخیر ، تسویه حساب ، حل اختلاف

ماده ۴۳. بروز حوادث قهری

جنگ ، اعم از اعلام شده یا نشده ، انقلاب ها و اعتصاب های عمومی ، شیوع بیماری های واگیر دار ، زلزله ، سیل ، و طغیان های غیر عادی ، آتش سوزی های دامنه دار و مهار نشدنی ، طوفان ، و حوادث مشابه خارج از کنترل دو طرف پیمان که در منطقه اجرای کار وقوع یابد و ادامه کار را برای پیمانکار ناممکن سازد جزء

حوادث قهري به شمار مي آيد و در صورت بروز آنها ، به ترتيب زير عمل مي شود . در بروز حوادث قهري، هيچ يك از دو طرف مسئول خسارت هاي وارده به طرف ديگر در اثر اين حوادث نيست .

الف) پيمانكار موظف است ، كه حداكثر كوشش خود را براي حفاظت از كارهاي اجرا شده كه در وضعيت قهري رها كردن آنها منجر به زيان جدي مي شود و انتقال مصالح و تجهيزات پاي كار به محل هاي مطمئن و ايمن ، به كار برد . كارفرما نيز بايد تمام امكانات موجود خود را در محل ، در حد امكان ، براي تسريع در اين امر ، در اختيار پيمانكار قرار دهد .

ب) در مورد خسارت هاي وارد شده به كار هاي موضوع پيمان ، تاسيسات و ساختمان هاي موقت ، ماشين آلات و ابزار و وسايل پيمانكار به شرح زير عمل مي شود .

۱. هرگاه خسارت هاي وارد شده به كارهاي موضوع پيمان ، مشمول بيمه موضوع بند (ج) ماده ۲۱ باشد براي جبران آن ، طبق همان ماده اقدام مي شود .

۲. اگر خسارت هاي وارد شده به كارهاي موضوع پيمان ، مشمول بيمه موضوع بند (ج) ماده ۲۱ نيست يا ميزان آنها براي جبران خسارتهاي كافي نباشد جبران خسارت به عهده كارفرماست .

۳. جبران خسارت هاي وارد شده به ساختمانها و تاسيسات موقت ، ماشين آلات و ابزار و وسايل پيمانكار ، با توجه به بند (د) ماده ۲۱ ، به عهده پيمانكار است .

منظور از جبران خسارت هاي ياد شده ، در بند هاي (ب-۱) و (ب-۲) ، اعاده كارها به صورت پيش از وقوع حادثه است . پس از رفع وضعيت قهري ، اگر كارفرما اعاده كارها را به حالت پيش از وقوع حادثه لازم و ميسر بداند ، پيمانكار مكلف است كه اجرائي كارها را بي درنگ آغاز نمايد . در اين صورت ، تمديد مدت مناسبی براي اعاده كارها به وضع اول ، از سوي پيمانكار پيشنهاده مي شود كه پس از رسيدگي و تائيد مهندس مشاور و تصويب كارفرما ، به پيمانكار ابلاغ مي گردد .

ج) اگر كارفرما ادامه كارها به وضع اوليه را ضروري تشخيص ندهد ، يا اگر وضعيت قهري بيش از شش ماه ادامه يابد ، بدون رعايت بند (د) ماده ۴۸ طبق ماده ۴۸ ، به پيمان خاتمه مي دهد .

كارفرما هزينه توقف كار پيمانكار را براي مدت مازاد بر يك ماه ، طبق بند هاي (ب) و (ج) ماده ۴۹ پرداخت مي كند .

ماده ۴۴. ممنوعيت قانوني

پيمانكار اعلام مي كند كه در موقع عقد پيمان ، مشمول قانون منع مداخله ، مصوب بيست و دوم دي ماه هزار و سيصد و هفت نيست و در صورتي كه خلاف آن براي كارفرما محرز شود ، پيمان فسخ و طبق ماده ۴۷ رفتار مي شود .

هرگاه ضمن انجام كار تحويل موقت ، پيمانكار ، به علل زير مشمول قانون پيشگفته مي شود :

الف) تغييراتي كه در صاحبان سهام ، مدير يا بازرسان شركت پيمانكار پيش آيد .

ب) تغييراتي كه در دستگاه هاي دولت يا كارفرما پيش آيد .

در حالت الف پیمان فسخ و طبق ماده ۴۷ رفتار می شود . در حالت ب به محض وقوع منع قانونی ، پیمانکار مکلف است که مراتب را به کارفرما اعلام کند و در صورتی که منع قانونی رفع نشود کارفرما به پیمان خاتمه می دهد و طبق ماده ۴۸ با پیمانکار عمل می شود . اگر پیمانکار مراتب را به موقع به کارفرما اعلام نکند پیمان فسخ و طبق ماده ۴۷ رفتار می شود .

ماده ۴۵. حقوق انحصاری ثبت شده

الف) پیمانکار ، کارفرما را در مقابل تمام دعاوی ، خسارتها و مطالبات مربوط به نقض احتمالی حقوق ثبت شده ، تالیفات ، علایم یا نام های تجاری و دیگر حقوق حمایت شده که در اجرای موضوع پیمان ایجاد شود ، مصون می دارد .

ب) کارفرما تائید می کند که مفاد اسناد و مدارک پیمان به گونه ای نیست که موجب نقض حقوق حمایت شده شود . در صورتی که برای پیمانکار معلوم شود که رعایت اسناد و مدارک پیمان ناگزیر در مواردی موجب نقض حقوق حمایت شده می گردد ، باید پیش از هر نوع اقدام در مورد آنها، مراتب را به مهندس مشاور اعلام نماید تا کارفرما نسبت به ایجاد تغییرات لازم ، به گونه ای که نقض حقوق حمایت شده برطرف شود ، اقدام نماید و نتیجه را به پیمانکار ابلاغ نماید .

ماده ۴۶. موارد فسخ پیمان

الف) کارفرما می تواند در صورت تحقق هر یک از موارد زیر پیمان را طبق ماده ۴۷ فسخ نماید :

۱- تاخیر در تحویل گرفتن کارگاه برای شروع عملیات موضوع پیمان ، بیش از نصف مدت تعیین شده در بند (ب) ماده ۲۸ .

۲- تاخیر در ارائه برنامه زمانی تفصیلی به مدت بیش از نصف مهلت تعیین شده برای تسلیم آن .

۳- تاخیر در تجهیز کارگاه برای شروع عملیات موضوع پیمان ، بیش از نصف مدت تعیین شده در بند (ج) ماده ۴ موافقت نامه . فسخ پیمان در این حالت ، در صورتی مجاز است که کارفرما قسمتی از پیش پرداخت را که باید بعد از تحویل کارگاه پرداخت نماید ، پرداخت کرده باشد .

۴- تاخیر در شروع عملیات موضوع پیمان، بیش از یک دهم مدت اولیه پیمان یا دو ماه ، هر کدام که کمتر است .

۵- تاخیر در اتمام هر یک از کار های پیش بینی شده در برنامه تفصیلی ، بیش از نصف مدت تعیین شده برای آن کار با توجه به ماده ۳۰ .

۶- تاخیر در اتمام به مدت بیش از یک چهارم مدت پیمان با توجه به ماده ۳۰ .

۷- عدم شروع کار پس از رفع وضعیت قهری موضوع ماده ۴۳ و ابلاغ شروع کار از سوی کارفرما .

۸- بدون سرپرست گذاشتن کارگاه یا تعطیل کردن کار ، بدون اجازه کارفرما ، بیش از ۱۵ روز

۹- عدم انجام دستور مهندس مشاور برای اصلاح کارهای انجام شده معیوب ، طبق بند (د) ماده ۳۲ .

- ۱۰- انحلال شرکت پیمانکار
  - ۱۱- ورشکستگی پیمانکار یا توقیف ماشین آلات و اموال پیمانکار از سوی محاکم قضایی ، به گونه ای که موجب توقف یا کندی پیشرفت کار شود .
  - ۱۲- تاخیر بیش از يك ماه در پرداخت دستمزد کارگران ، طبق بند (و) ماده ۱۷ .
  - ۱۳- هرگاه ثابت شود که پیمانکار برای تحصیل پیمان یا اجرای آن به عوامل کارفرما حق العمل ، پاداش یا هدایایی داده است ، یا آنها را واسطه های آنها را در منافع خود سهیم کرده است .
- ب) در صورت احراز موارد زیر ، کارفرما پیمان را فسخ می کند :
- ۱- واگذاری پیمان به شخص ثالث
  - ۲- پیمانکار مشمول ممنوعیت قانونی ماده ۴۴ گردد ، به استثنای حالت پیش بینی شده در بند (ب) آن ، برای شمول ماده ۴۸ .

ماده ۴۷ . اقدامات فسخ پیمان

الف) در صورتی که به علت بروز يك یا چند مورد از حالت های درج شده در ماده ۴۶ ، کارفرما پیمان را مشمول فسخ تشخیص دهد ، نظر خود را با ذکر مواردی که به استناد آنه پیمانکار را مشمول فسخ می داند ، به پیمانکار ابلاغ می کند .

پیمانکار مکلف است که در مدت ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ کارفرما ، در صورتی که دلایلی حاکی از عدم انطباق نظر کارفرما با موارد اعلام شده داشته باشد ، مراتب را به اطلاع کارفرما برساند . اگر ظرف مدت تعیین شده ، پاسخی از سوی پیمانکار نرسد یا کارفرما دلایل اقامه شده را مردود بداند ، کارفرما فسخ پیمان را به پیمانکار ابلاغ می کند و بدون احتیاج به انجام دادن تشریفات قضایی ، به ترتیب مفاد این ماده ، عمل می نماید .

در صورتی که تصمیم کارفرما برای فسخ پیمان به استناد موارد درج شده در بند الف ماده ۴۶ باشد ، موضوع فسخ پیمان باید بدواً به وسیله هیاتی متشکل از سه نفر به انتخاب وزیر یا بالاترین مقام سازمان کارفرما (در مورد سازمانهایی که تابع هیچ يك از وزارت خانه ها نیستند) بررسی و تأیید شود و مورد موافقت وزیر یا بالاترین مقام سازمان کارفرما قرار گیرد و سپس به پیمانکاران ابلاغ شود .

ب) کارفرما تضمین انجام تعهدات و تضمین حسن انجام کار کسر شده را ضبط و به حساب خزانه واریز می کند و بی درنگ کارگاه و تاسیسات و ساختمان های وقت ، مصالح و تجهیزات ، ماشین آلات و ابزار و تمام تدارکات موجود در آن در اختیار می گیرد و برای حفاظت آن اقدام لازم را معمول می دارد . سپس بی درنگ از پیمانکار دعوت می کند که ظرف يك هفته نماینده ای برای صورت برداری و صورت مجلس کار های انجام شده و تمام مصالح و تجهیزات ، ماشین آلات و ابزار و تدارکات دیگری که در کارگاه موجود است معرفی نماید . هرگاه پیمانکار از معرفی نماینده ظرف مدت تعیین شده خودداری نماید یا نماینده معرفی شده از جانب او در موعد مقرر برای صورت برداری حاضر نشود ، کارفرما به منظور تأمین دلیل با حضور نماینده دادگاه محل ، برای صورت برداری اقدام می نماید و پیمانکار حق هیچ گونه اعتراضی در این مورد ندارد . پس از

صورت برداري ، پيمانكار بي درنگ ، طبق ماده ۴۰ اقدام به تهيه صورت وضعيت قطعي از كارهاي انجام شده مي كند .

ج) كارفرما تاسيسات و ساختمان هاي موقت را كه در كارگاه احداث شده و براي ادامه كار مورد نياز است ، در اختيار مي گيرد و بهاي آن را برابر ارزش مصالح و تجهيزات بازيافتي كه با توافق دو طرف تعيين مي شود با توجه به اينكه در اين موارد نبايد وجهي بابت برچيدن كارگاه به پيمانكار پرداخت شود ، به حساب طلب پيمانكار منظور مي كند . اگر تاسيسات و ساختمان هاي پيشگفته در خارج از محل هاي تحويلي كارفرما ايجاد شده باشد ، كارفرما بهاي اجاره آنها را با توافق دو طرف تعيين مي شود ، براي مدتي كه به منظور تكميل كار در اختيار خواهد داشت به پيمانكار پرداخت مي كند .

د) كارفرما مي تواند ماشين آلات و ابزار و وسايل متعلق به پيمانكار را كه در كارگاه كه موجود است و به تشخيص خود براي اتمام كار مورد نياز بداند ، براي مدت مناسبی كه براي جايزگزين كردن آنها با ماشين آلات ديگر لازم است در اختيار بگيرد و هزينه اجاره آنها را كه با توافق دو طرف تعيين مي شود ، به حساب طلب پيمانكار منظور نمايد . كارفرما نمي تواند بدون موافقت پيمانكار ماشين آلات او را بيش از مدت هاي تعيين شده در زير اجاره خود بگيرد .

۱- در مورد ماشين آلات ثابت مانند دستگاه مركزي بتن ، كارخانه آسفالت و ماشين آلات خاصي كه نام آنها در شرايط خصوصي پيمان بيش بيني شده است ، برابر مدتي كه از رابطه زير به دست مي آيد .

$$\text{مدت اوليه پيمان} \times (\text{مبلغ صورت وضعيت قطعي} \div (1 + 3\text{-ماه} = \text{مدت اختيار كارفرما براي اجاره}$$

۲- در مورد ساير ماشين آلات ، برابر ده ماه .

اگر پيمانكار به كارفرما بدهكار باشد ، كارفرما به ميزان طلب خود ، اقلامي از ماشين آلات و ابزار و وسايل پيمانكار را كه توسط كارشناس يا كارشناسان منتخب طرفين ارزيابي مي شود در اختيار مي گيرد و با رعايت قوانين جاري کشور ، به تملك قطعي خود در مي آورد .

ه) كارفرما از مصالح و تجهيزات پاي كار آنچه طبق مشخصات بوده و براي اجراي پيمان تهيه شده است قبول مي كند و بهاي آن را بر اساس نرخ متعارف روز در تاريخ خريد كه مورد توافق دو طرف باشد به حساب طلب پيمانكار منظور مي نمايد .

و) پيمانكار با دريافت ابلاغ فسخ پيمان ، بي درنگ فهرست مصالح سفارش شده براي اجراي كار را همراه با شرايط خريد آنها براي كارفرما ارسال مي نمايد . كارفرما تا ۱۰ روز از دريافت فهرست پيشگفته اقلامي از مصالح و تجهيزات سفارش شده را كه مورد نياز تشخيص مي دهد به پيمانكار اعلام مي نمايد تا پيمانكار قرارداد خريد آنها را به كارفرما منتقل نمايد . مبالغه كه بابت خريد اين مصالح و تجهيزات از سوي پيمانكار تاديه شده است ، در مقابل تسليم اسناد و مدارك آن به حساب طلب پيمانكار منظور مي گردد و تاديه بقيه بهاي خريد و هر نوع تعهد مربوط به آنها به عهده كارفرما خواهد بود .

ز) هرگاه پیمانکار ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ کارفرما ، به منظور توافق در اجرای بند های (ج) و (د) و (ه) حاضر نشود یا توافق بین طرفین حاصل نگردد ، کارفرما يك یا چند کارشناس رسمی دادگستری انتخاب می نماید . نظر این کارشناس یا کارشناسان برای طرفین قطعی است و حق الزحمه آنان را کارفرما می پردازد و به حساب بدهی پیمانکار منظور می کند .

ح) پیمانکار مکلف است که مازاد مصالح و تجهیزات و دیگر تدارکات خود را که در محل های تحویلی کارفرما باقی مانده است ، حداکثر ظرف ۳ ماه از تاریخ ابلاغ کارفرما ، از محل های یاد شده خارج کند . در غیر اینصورت کارفرما می تواند برای خارج کردن آنها به هر نحو که مقتضی بداند عمل نماید و هزینه های آن را به حساب بدهکاری های پیمانکار منظور دارد .

ط) از تاریخ ابلاغ فسخ پیمان تا تاریخی که صورت برداری ها و ارزیابی طبق این ماده پایان می یابد ، نصف هزینه های مربوط به نگه داری و حفاظت کارگاه به عهده کارفرما و نصف دیگر به عهده پیمانکار است . این مدت نباید از سه ماه بیشتر شود ، در غیر این صورت هزینه های مربوط به نگه داری و حفاظت کارگاه برای ایام بیش از سه ماه به عهده کارفرماست .

ماده ۴۸ . خاتمه پیمان

هرگاه پیش از اتمام کارهای موضوع پیمان ، کارفرما بدون آنکه تقصیری متوجه پیمانکار باشد ، بنا به مصلحت خود یا علل دیگر ، تصمیم به خاتمه دادن پیمان بگیرد ، خاتمه پیمان را با تعیین تاریخ آماده کردن کارگاه برای تحویل ، که نباید بیشتر از ۱۵ رز باشد به پیمانکار ابلاغ می کند . کارفرما کارهایی را که ناتمام ماندن آنها موجب بروز خطر یا زیان مسلم است در این ابلاغ تعیین می کند و مهلت بیشتری به پیمانکار می دهد تا پیمانکار بتواند در آن مهلت ، این گونه کارها را تکمیل کند و کارگاه را آماده تحویل نماید .

اقدامات بعد از خاتمه دادن پیمان به شرح زیر است :

الف) کارفرما آن قسمت از کارها را که ناتمام است ، طبق مقررات درج شده در ماده ۴۱ تحویل قطعی و آن قسمت را که پایان یافته است طبق مقررات تعیین شده در ماده ۳۹ تحویل موقت می گیرد . اگر معایبی در مورد کارهای ناتمام مشاهده شود ، پیمانکار مکلف است ، به هزینه خود ، در مدت مناسبی که با توافق کارفرما تعیین می شود رفع عیب نماید و سپس تحویل قطعی دهد . در صورتی که پیمانکار در مهلت مقرر رفع نقص نکند ، کارفرما طبق بد (د) ماده ۳۲ اقدام به رفع نقص می نماید . تا حدی که مورد لزوم و درخواست کارفرماست ، پیمانکار باید نقشه ها ، کاتولوگ ها ، قرارداد های با پیمانکاران جزء و سایر مدارک اجرای کار را تحویل کارفرما دهد .

ب) صورت وضعیت کارهای انجام شده ، طبق ماده ۴۰ تهیه می شود .

ج) در مورد مصالح و تجهیزات موجود و سفارش شده ، به شرح زیر اقدام می شود :

۱- مصالح و تجهیزات موجود در کارگاه که طبق مشخصات فنی بوده و برای اجرای موضوع پیمان تهیه شده است ، اندازه گیری بهای آنرا بر اساس نرخ متعارف روز در تاریخ خرید ، که مورد توافق دو طرف باشد ، در صورت وضعیت قطعی منظور می شود .

۲- پیمانکار با دریافت ابلاغ خاتمه پیمان ، بی درنگ فهرست مصالح و تجهیزات سفارش شده برای اجرای کار را همراه با شرایط خرید آن برای کارفرما ارسال می نماید . کارفرما تا ۱۰ روز از دریافت فهرست پیشگفته ، اقلامی از مصالح و تجهیزات سفارش شده را که مورد نیاز تشخیص می دهد به پیمانکار اعلام می کند تا پیمانکار قرارداد خرید آنها را به کارفرما منتقل نماید . مبالغی که بابت خرید این مصالح و تجهیزات از سوی پیمانکار تادیه شده است ، در مقابل تسلیم اسناد و مدارک آن به حساب طلب پیمانکار منظور می گردد و تادیه بقیه ی بهای خرید و هر نوع تعهد مربوط به آنها به عهده کارفرما خواهد بود .

۳- پیمانکار باید بی درنگ پس از دریافت ابلاغ خاتمه پیمان ، تمام قرارداد های خود را با پیمانکاران جزء و اشخاص ثالث را خاتمه دهد . خاتمه قرارداد های خرید مصالح و تجهیزاتی که مورد نیاز کارفرما نیست پس از اعلام نظر کارفرما طبق بند ۲ ، انجام شود .

د) در صورت یکه پیمانکار به منظور اجرای موضوع پیمان ، در مقابل اشخاص ثالث تعهداتی کرده است و در اثر خاتمه دادن به پیمان ملزم به پرداخت هزینه و خسارتهایی به آن اشخاص گردد ، این هزینه ها و خسارتهای ، پس از رسیدگی و تائید کارفرما به حساب بستانکاری پیمانکار منظور می گردد .

ه) کارفرما تاسیسات و ساختمان های موقتی را که در کارگاه احداث شده است ، در اختیار می گیرد.

بهای این تاسیسات و ساختمانها با در نظر گرفتن پرداختهایی که قبلاً به پیمانکار شده است ، با توافق دو طرف تعیین می شود و به حساب طلب پیمانکار منظور می گردد و بابت آن وجهی به عنوان برچیدن کارگاه پرداخت نمی شود . اگر تاسیسات و ساختمان های پیشگفته در خارج از محل های تحویلی کارفرما ایجاد شده باشد ، کارفرما بهای اجاره آنها را با توافق دو طرف تعیین می شود ، برای مدتی که به منظور تکمیل کار در اختیار داشت به پیمانکار پرداخت می کند .

و) پیمانکار مکلف است که مازاد مصالح و تجهیزات و دیگر تدارکات خود را که در محل های تحویلی کارفرما باقی مانده است ، حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ کارفرما ، از محل های یاد شده خارج کند . در غیر این صورت ، کارفرما می تواند برای خارج کردن آنها به نحوی که مقتضی بداند عمل نماید و هزینه های آن را به حساب بدهی پیمانکار منظور کند در این صورت پیمانکار نمی تواند نسبت به ضرر و زیان وارد شده به اموال و دارایی های خود دعوی مطرح نماید .

ز) در مورد تضمین های پیمانکار ، به ترتیب زیر عمل می شود :

۱- تضمین انجام تعهدات پیمان ، طبق روش تعیین شده در تبصره ۱ ماده ۳۴ آزاد می شود ، با این تفاوت که آخرین صورت وضعیت موقت موضوع تبصره پیشگفته حداکثر تا یک ماه پس از تحویل کار ، اعم از قسمت تحویل موقت شده و تحویل قطعی شده ، با احتساب مصالح پای کار تهیه می شود .

۲- تضمین حسن انجام کار قسمت تحویل موقت شده و قسمت تحویل قطعی شده ، هر يك جداگانه طبق ماده ۳۵ آزاد می شود .

ماده ۴۹. تعلیق

الف) کارفرما می تواند در مدت پیمان ، اجرائی کار را برای يك بار و حداکثر سه ماه معلق کند ، در این صورت باید مراتب را با تعیین تاریخ شروع تعلیق به پیمانکار اطلاع دهد . در مدت تعلیق ، پیمانکار مکلف است که تمام کارهای انجام شده ، مصالح و تجهیزات پای کار ، تاسیسات و ساختمان های موقت را بر اساس پیمان به طور شایسته ، حفاظت و حراست کند .

ب) کارفرما هزینه های بالاسری پیمانکار را در دوران تعلیق به میزان تعیین شده در اسناد و مدارک پیمان ، تعیین هزینه های یاد شده ، به توافق طرفین در زمان ابلاغ تعلیق موکول شده باشد ، کارفرما در مورد میزان آن با پیمانکار توافق می نماید . در صورتی که در اسناد و مدارک پیمان ، هیچ نوع پیش بینی برای پرداخت هزینه های بالاسری پیمانکار در دوره تعلیق نشده باشد ، کارفرما ماهانه مبلغی معادل ۱۰ درصد متوسط کارکرد فرضی ماهانه را به پیمانکار می پردازد . اگر به دستور کارفرما ، قسمتی از کار متوقف شود ، بابت هزینه های پیشگفته در مدت تعلیق ، ماهانه مبلغی معادل ۱۰ درصد متوسط کارکرد فرضی ماهانه ، به تناسب مبلغ کار متوقف شده ، به پیمانکار پرداخت می شود . برای تعیین هزینه تعلیق ، کسر ماه به تناسب محاسبه می شود .

تبصره : در صورتیکه پیش از آغاز عملیات موضوع پیمان ، تعلیق پیمان از سوی کارفرما ابلاغ شود ، ۸۰ درصد هزینه تعلیق محاسبه شده طبق این بند ، به پیمانکار پرداخت می شود .

ج) کارفرما و پیمانکار در مورد ماشین آلاتی که پیمانکار مایل است در مدت تعلیق از کارگاه خارج نماید ، بدون پرداخت هیچ نوع هزینه ای ، توافق می کنند . اجاره مربوط به دوران توقف آن تعداد از ماشین آلات که در کارگاه باقی می ماند ، بر اساس توافق طرفین به پیمانکار پرداخت می شود .

د) در صورتی که تعلیق بیش از سه ماه ضروری باشد ، کارفرما می تواند با موافقت پیمانکار ، مدت تعلیق را برای يك بار و حداکثر ۳ ماه ، با شرایط پیش گفته افزایش دهد . در صورت عدم موافقت پیمانکار با تعلیق بیش از ۳ ماه پیمان خاتمه یافته و طبق ماده ۴۸ عمل می شود .

ه) هرگاه عوامل موجب تعلیق کار برطرف شود ، کارفرما با تعیین مهلتی برای پیمانکار به منظور آماده نمودن کارگاه ، تاریخ شروع مجدد کار را به پیمانکار ابلاغ می کند .

ماده ۵۰. هزینه تسریع کار ، خسارت تاخیر کار

الف) اگر در مقابل پیش از موعد اتمام کار ، در اسناد و مدارک پیمان ، پرداخت هزینه تسریع کار به پیمانکار ، پیش بینی شده باشد و پیمانکار پیش از سپری شدن مدت پیمان ، عملیات موضوع پیمان را تکمیل کند و آماده

تحويل نمايد ، پيمانكار محق به دريافت هزينه تسريع طبق شرايط پيش بيني شده مي باشد .

ب) در پايان كار، در صورتي كه مدت انجام كار ، بيش از مدت اوليه پيمان به علاوه مدت هاي تمديد شده پيمان باشد ، مهندس مشاور با رعايت ماده ۳۰ و رسيدگي به دلايل پيمانكار ، مدت تاخير غير مجاز را تعيين مي كند ، تا پس از تصويب كارفرما ، به شرح زير ، ملاك محاسبه خسارت تاخير قرار گيرد .

۱- هرگاه جمع مدت تاخير غير مجاز از يك دهم مدت پيمان بيشتر نشود ، براي هر روز تاخير ، يك دو هزارم مبلغ باقيمانده كار كه در اجراي آن تاخير شده است .

۲- هرگاه جمع مدت تاخير غير مجاز از يك دهم مدت پيمان بيشتر شود، تا يك دهم مدت پيمان طبق بند ۱ و براي مازاد بر آن تا يك چهارم مدت پيمان ، براي هر روز تاخير يك هزارم مبلغ باقيمانده كار كه در اجراي آن تاخير شده است .

۳- هرگاه جمع مدت تاخير غير مجاز از يك چهارم مدت پيمان بيشتر شود ولي پيمان ادامه يابد ، مجموع خسارت هاي تاخير قابل دريافت از پيمانكار نمي تواند از جمع خسارت محاسبه شده بر پايه بند (۲) بيشتر شود و مدت اضافه بر يك چهارم مدت پيمان ، براي ادامه و انجام كار بدون دريافت خسارت منظور مي شود .

۴- مبلغ باقي مانده كار كه در اجراي آن تاخير شده است ، عبارت است از مبلغ پيمان ، منهاي مبلغ صورت وضعيت مربوط به كار هاي انجام يافته تا آخرين روز مدت پيمان .

۵- در صورتيكه پيمان ، طبق ماده ۴۶ فسخ شود ، يا طبق ماده ۴۸ ، به پيمان خاتمه داده شود ، تاخير كار نسبت به برنامه تفصيلي با رعايت ماده ۳۰ بررسي شده ، ميزان مجاز و غير مجاز آن تعيين مي شود بابت تاخير غير مجاز پيمانكار ، طبق مفاد اين بند ، پرداخت خسارت تاخير به پيمانكار تعلق مي گيرد . در اين حالت ، مبلغ باقي مانده كار كه در اجراي آن تاخير شده ، عبارت است از مبلغ كارهاي كه طبق برنامه زمان تفصيلي و با در نظر گرفتن تاخير مجاز پيمانكار بايد تا تاريخ فسخ يا خاتمه پيمان انجام مي شد منهاي مبلغ كار انجام شده .

۶- در مواردی كه اخذ خسارت تاخير بيش از ارقام درج شده در اين ماده ضروري مي باشد و در اسناد و مدارك پيمان ، ميزان آن پيش بيني شده باشد ، خسارت تاخير را بر اساس آن محاسبه مي كنند .

ماده ۵۱. صورت حساب نهايي

صورت حساب نهايي پيمان كه ظرف مدت ۳ ماه از تاريخ تصويب صورت وضعيت قطعي توسط كارفرما تهيه مي شود ، عبارت است از مبلغ صورت وضعيت قطعي كه طبق ماده ۴۰ تهيه و تصويب ميشود و مبلغی كه بر اساس اسناد و مدارك پيمان به مبلغ بالا اضافه يا از آن كسر مي گردد ، مانند وجوه ناشي از تعديل احاد بها ، بهاي مصالح ، تجهيزات ، ماشين آلات تحويلي كارفرما به پيمانكار ، مبلغ جبران خسارت يا جریمه هاي رسيدگي و قطعي شده .

صورت حساب نهایی تهیه شده توسط کارفرما در صورتی که مورد قبول پیمانکار باشد، توسط کارفرما و پیمانکار امضا می شود. اگر پیمانکار به صورت حساب نهایی تهیه شده توسط کارفرما معترض باشد و آن را امضا نکند، باید ظرف یک ماه، نظر خود را با مدارک کافی به کارفرما بنویسد و اگر نه صورت حساب نهایی از طرف پیمانکار پذیرفته شده تلقی می شود.

صورت حساب نهایی تائید شده به شرح بالا که ملاک تسویه حساب پیمانکار طبق ماده ۵۲ قرار می گیرد، برای دو طرف پیمان قطع است و گر نه هر گونه اعتراضی و ادعایی در مورد آن بی تاثیر می باشد. در صورتی که پیمانکار نسبت به صورت حساب نهایی تهیه شده توسط کارفرما معترض باشد و اعتراض خود را در مهلت تعیین شده اعلام کند و اعتراض او مورد پذیرش کارفرما قرار نگیرد، پیمانکار می تواند برای حل مسئله، طبق ماده ۵۳ اقدام نماید.

تبصره ۱. در صورتی که به علت تاخیر در رسیدگی آخرین صورت وضعیت موقت یا صورت وضعیت قطعی یا تاخیر در تهیه صورت حساب نهایی، هزینه های اضافی بابت تمدید ضمانت نامه های پیمانکار ایجاد شود، کارفرما این هزینه های اضافی را که از سوی پیمانکار تامین شده است، به او پرداخت می کند و اگر مدت تاخیر در آزاد کردن هر یک از تضمینها از ۳ ماه بیشتر شود، کارفرما تضمین مربوط را آزاد می نماید.

تبصره ۲. هر گاه بر اساس صورت وضعیت قطعی، معلوم شود که در آخرین صورت وضعیت موقت، پیمانکار بدهکار نبوده یا بدهی او کمتر از نصف کسور تضمین حسن انجام کار بوده است یا طبق صورت حساب نهایی، مشخص شود که در زمان تصویب صورت وضعیت قطعی پیمانکار بدهکار نبوده است، کارفرما باید بی درنگ تضمین آزاد نشده مربوط به هر یک از مدارک یاد شده را آزاد کرده و هزینه تمدید آنها را از سوی پیمانکار تامین شده است، برای مدتی که در آزاد نمودن آنها تاخیر ایجاد کرده، پرداخت کند.

ماده ۵۲. تسویه حساب

الف) هر گاه بر اساس صورت حساب نهایی که به شرح ماده ۵۱ تهیه شده است، پیمانکار بستانکار شود، طلب او حداکثر در مدت یک ماه از تاریخ امضای صورت حساب نهایی یا اعلام کارفرما پرداخت می گردد و به غیر از نصف تضمین حسن انجام کار، که تا تحویل قطعی باید نزد کارفرما باقی بماند، دیگر تضمین های پیمانکار، از هر نوع که باشد، بی درنگ آزاد می شود.

ب) هر گاه بر اساس صورت حساب نهایی، پیمانکار بدهکار شود، مکلف است که در مدت یک ماه از تاریخ انقضای صورت حساب نهایی یا اعلام کارفرما، به شرح بالا طلب کارفرما را بپردازد و اگر از این پرداخت استتکاف ورزد یا تاخیر ورزد، کارفرما حق دارد، بدون انجام تشریفات قضایی، طلب خود را از محل سپرده ها و تضمین های پیمانکار (در صورتی که طبق ماده ۴۷ ضبط نشده باشد) وصول نماید و اگر مبالغ این تضمینها تکافو ننماید، با رعایت قوانین جاری کشور از دیگر داراییهای او وصل کند.

هرگاه پیمانکار در مهلت مقرر بالا ، طلب کارفرما را پرداخت کند ، به غیر از نصف کسور تضمین حسن انجام کار ، که تا تحویل قطعی نزد کارفرما باقی می ماند ، بقیه ضمانت نامه ها و سپرده های او ، به هر عنوان که باشد ، بی درنگ آزاد می شود .

ماده ۵۳. حل اختلاف

الف (هرگاه در اجرا یا تفسیر مفاد پیمان بین دو طرف اختلاف نظر پیش آید ، دو طرف می توانند برای حل سریع آن ، قبل از درخواست ارجاع موضوع یا موضوعات مورد اختلاف به داوری طبق بند (ج) بر حسب مورد ، به روش تعیین شده در بند های ۱ و ۲ عمل نمایند .

۱- در مورد مسائل ناشی از برداشت متفاوت دو طرف از متون بخش نامه هایی که به استناد ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه از سوی سازمان برنامه و بودجه ابلاغ شده است ، هر یک از دو طرف از سازمان برنامه و بودجه چگونگی اجرای بخشنامه مربوطه را اعلام نماید و دو طرف طبق نظری که از سوی سازمان برنامه و بودجه اعلام می شود ، عمل کنند .

۲- در مورد اختلاف نظرهایی که خارج از شمول بند ۱ است ، رسیدگی و اعلام نظر دوباره آنها به کارشناس یا هیات کارشناسی منتخب دو طرف واگذار شود و دو طرف طبق نظری که از سوی کارشناس یا هیات کارشناسی ، در چارچوب پیمان و قوانین و مقررات مربوط اعلام می گردد ، عمل کنند .

ب) در صورتی که دو طرف در انتخاب کارشناس یا هیات کارشناسی موضوع بند ۲ ، به توافق نرسد یا نظر اعلام شده طبق بند های ۱ و ۲ ، مورد قبول هر یک از دو طرف نباشد ، برای حل اختلاف ، طبق بند (ج) اقدام میگردد .

ج) هرگاه در اجرا یا تفسیر مفاد پیمان دو طرف اختلاف نظر پیش آید ، هر یک از طرفها می تواند درخواست ارجاع موضوع یا موضوعات مورد اختلاف به داوری ره به رئیس سازمان برنامه و بودجه ارائه نماید .
تبصره ۱ . چنانچه رئیس سازمان یاد شده با تقاضای مورد اشاره موافقت نمود ، مرجع حل اختلاف شورای عالی فنی خواهد بود .

تبصره : رسیدگی و اعلام نظر شورای عالی فنی ، در چارچوب پیمان و قوانین و مقررات مربوط انجام می شود . پس از اعلام نظر شورای عالی فنی ، طرفها بر طبق آن عمل می نمایند .

د) ارجاع موضوع یا موضوعات مورد اختلاف به شورای عالی فنی ، تغییری در تعهدات قراردادی دو طرف نمی دهد و موجب آن نمی شود که یکی از دو طرف به تعهدات قراردادی خویش عمل نکند .

ماده ۵۴. قوانین و مقررات حاکم بر پیمان

قوانین و مقررات حاکم بر پیمان منحصراً قوانین و مقررات کشور جمهوری اسلامی ایران است .

نماینده کارفرما	نماینده پیمانکار
نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی
امضاء	امضاء